

NÖVEKEDÉS, EGYENSÚLY, TÖBB MUNKAHELY, IGAZSÁGOSABB ELOSZTÁS

I.

A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁNAK FŐ VONÁSAI, AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS ALAKULÁSA 2005-2007-IG

1. A KORMÁNYZAT GAZDASÁGPOLITIKÁJA

1.1. Kiinduló feltételek

A magyar gazdaság 2001-2002 folyamán – a kedvezőtlenre fordult külső feltételek és a belső felhasználás GDP-től elszakadó növekedését okozó gazdaságpolitika következtében – letért az export- és beruházásvezérelt növekedési pályáról. 2003-tól azonban a hangsúly a belső kereslet élénkítéséről a versenyképesség erősítésére és az államháztartás megnövekedett hiányának csökkentésére, a vállalkozói környezet kedvezőbbé tételére helyeződött át. Ennek a gazdaságpolitikának a következetes folytatását célozta meg a 2004 májusában elfogadott és jelenleg is érvényben lévő középtávú gazdaságpolitikai stratégia (Konvergencia Program).

2003 egészében a makrogazdasági folyamatok néhány ponton – elsősorban a GDP növekedési ütemét és szerkezetét, valamint a külső egyensúlyt tekintve – még továbbra is kedvezőtlen képet mutattak. 2004 elején világossá vált, hogy még erőteljesebb fordulatra van szükség. Ezek nyomán a reálfolyamatokban pozitív elmozdulás látszik kibontakozni.

A GDP 2004 első félévében a piaci várakozásokat jelentősen meghaladva növekedett. A hozzáadott érték volumene elsősorban az iparban és az építőiparban emelkedett jelentősen. Az év egészére így dinamikus, 3,8-3,9%-os GDP növekedés prognosztizálható.

A lakossági fogyasztás növekedése 2,5-3 %-ra prognosztizálható, ami összhangban van az egyensúlyi növekedési pályára való visszatérésre vonatkozó gazdaságpolitikai célkitűzésekkel.

A nemzetgazdasági beruházások szerkezetének 2003-ban megindult kedvező változása 2004-ben tovább folytatódott. A gazdasági növekedés gyorsulásához elengedhetetlenül szükséges feldolgozóipari beruházások az első félévben továbbra is rendkívül erőteljesen, 25 %-kal emelkedtek. 2004 egészében a beruházások növekedése 8-10 % között alakulhat, jelentősen meghaladva a tervezettet.

Az áruexport volumene 2003 júliusától kezdve – a külső konjunktúra némi élénkülése és a versenyképesség javulása következtében – erőteljesen növekszik. Az idei év első félévében – az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva – a növekedés üteme kiemelkedően magassá vált (18 %). Ez a növekedés gyorsabb, mint a főpiacainkon mutatkozó importkeresleti dinamika, így piaci részesedésünk növekvő.

Az import az exporttal megegyező mértékben emelkedik, de szerkezetében kedvező változás tapasztalható, ugyanis a behozatal elsősorban export- és beruházási célokat szolgált, míg a fogyasztási célú import minimális mértékben járult hozzá a növekedéshez. 2004-re 12-14 %-os export- és 11-13 %-os importbővülés prognosztizálható.

Összességében látható az, hogy a GDP kínálati és keresleti oldali szerkezete egyaránt kedvezően alakul. A kínálati oldalon a szolgáltatások korábbi dominanciája mellett a termelő ágazatok is egyre hangsúlyosabb szerepet játszanak. A keresleti oldalon a beruházás és export felfutásának következtében az export- és beruházási aktivitás a meghatározó.

A keresetek dinamikája 2004-ben lényegében OÉT által elfogadott ajánlással összhangban alakul. Az év egészére 0-1 %-os reálbérnövekedés várható.

2004-ben a kedvezményes ÁFA-kulcs 12 %-ról 15 %-ra emelésének és számos regulált árazású szolgáltatás átlagot meghaladó mértékű árnövekedésének hatására az áremelkedés mértéke átmenetileg gyorsult. Ugyanakkor az év hátralevő részében már egyértelműen a dezinflációs trend felerősödése várható és ennek következtében az éves átlagos inflációs ráta 6,8 % körül alakul.

2004-ben a tavaly óta megtett fiskális és jövedelempolitikai lépések hatására a nemzetgazdasági egyensúly területén is kedvezőek a változások. A lakosság megtakarítási hajlandóságában nem várható ugrásszerű változás, de arra számítani lehet, hogy a háztartások kismértékben az idén is nettó megtakarítók lesznek. A GDP-hez viszonyítva kb. 1 százalékponttal csökkenő államháztartási hiány segítheti a vállalkozások forrásbevonásának növekedését a külső egyensúly javulása mellett. A gazdaság külső finanszírozási igénye a GDP arányában mintegy 1 százalékponttal mérséklődhet, míg a fizetési mérleg 2004. évi hiánya az új metodika szerint a GDP 8,5 – 9 %-ára prognosztizálható.

1.2. A gazdaságpolitika fő céljai és makrogazdasági követelményei

A gazdaságpolitika hosszú távú célja változatlanul a modernizáció, az európai átlaghoz való felzárkózás. Ez csak egy az EU átlagánál tartósan és fenntartható módon magasabb növekedési ütemmel jellemezhető pályán képzelhető el. Az ehhez szükséges feltételek kialakítását az európai integráció – a májusban elnyert Európai Unió tagság, valamint a tervezett csatlakozás a Gazdasági és Monetáris Unióhoz – nagyban megkönnyíti.

A Kormány 2004 májusában elfogadta Magyarország Konvergencia Programját, amely az európai uniós tagságból eredő kötelezettségeknek és az ország hosszú távú érdekeinek egyaránt megfelelő gazdaságpolitikai célkitűzéseket, illetve a mindezek nyomán várható makrogazdasági és fiskális pályát rögzíti.

Ezek alapján a gazdaságpolitika fő törekvése a tavalyi év folyamán a makrofolyamatokban elindult kedvező irányú változások további erősítése annak érdekében, hogy a magyar gazdaság egyensúlyi zavaroktól mentes, fenntartható növekedési pályán fejlődjen tovább. A 2003. év második felétől fokozatosan kedvező irányban módosuló növekedési szerkezet megőrzése mellett az elkövetkezendő időszak fő feladatai az egyensúly, a pénzügyi és árstabilitás feltételeinek megteremtése

és az adott kereteken belül – immár az uniós források minél hatékonyabb felhasználásával is – a versenyképesség, illetve az ország tőkevonzó képességének erősítése.

Jövedelempolitika

A jövedelempolitika célja, hogy a gazdaság versenyképességének megőrzése és erősítése a reálberek növekedése mellett valósuljon meg. A kialakított jövedelempolitikai koncepció azt célozza, hogy a növekedési és egyensúlyi célokat, illetve a versenyképesség erősítésének és az eurozónához való csatlakozásunknak a feltételeit figyelembe vevő bérkonvergencia valósuljon meg, amely ugyanakkor megfelel a bérek európai átlaghoz való felzárkózása követelményének is.

Monetáris politika

A monetáris politika alakítása teljes mértékben a Magyar Nemzeti Bank hatáskörébe tartozik. Az elmúlt egy-másfél évben a monetáris feltételek a pénzügyi folyamatok, illetve a jegybanki döntések következtében jelentős mértékben szigorodtak. A restriktív mértéke az államháztartás egyensúlyának fokozatos javulása, a jövedelemfolyamatok konszolidálása, illetve a pénzügyi bizalom erősödése ellenére sem enyhült lényegesen. 2005-ben a tovább csökkenő államháztartási hiány, a külföldi befektetők bizalmának további erősödése, illetve az újra meginduló dezinfláció alapot teremthetnek a kamatszint markáns csökkenéséhez, a reálárfolyam versenyképességgel összhangban lévő alakulásához.

Antiinflációs politika

Magyarország középtávon kíván csatlakozni az eurózónához. A közös valuta bevezetéséhez többek között teljesíteni kell az inflációra vonatkozó feltételt (maastrichti kritériumok), ami a gazdaság kondícióit és az euró-zóna inflációs tendenciáit tekintve az árstabilitás elérését jelenti.

Bár a 2004-ben végrehajtott hatósági áremelések, illetve részben az Uniós csatlakozással összefüggő adómódosítások átmenetileg megtörték a dezinflációs trendet, az a második féltévtől már ismét folytatódhat.

Az árstabilitás eléréséhez az elkövetkezendő években a monetáris és fiskális politika közötti nagyfokú összhangra van szükség. A fiskális politika a jövőben folyamatosan zsugorodó államháztartási hiány következtében csökkenő keresleti hatáson, másfelől pedig ugyancsak az egyensúly megteremtését célzó, a termelékenység-növekedést is figyelembe vevő moderált jövedelempolitikán keresztül támogatja a dezinflációs folyamatot. Emellett a monetáris politika feladata – transzparens és hiteles működéssel – a várakozások dezinflációt segítő orientálása.

Versenyképesség

A 2001-2002 években megvalósult jelentős, a termelékenységnövekedéssel összhangban nem álló bérszámvetés és az elmúlt évben meglehetősen volatilisá váló árfolyam kikezdte a magyar gazdaság eddig meglévő regionális versenyképességi

előnyét. Ez a folyamat és az idén beteljesült európai integráció által támasztott kihívások fokozott figyelmet irányítottak a versenyképességi kérdésekre.

A megváltozott feltételekhez való alkalmazkodás a versenyképesség erősítését igényli. Ezt szolgálják a gazdaság tőkevonzó képességének javítására, a foglalkoztatás feltételeinek könnyítésére (részmunkaidő, távmunka stb.), illetve a hálózati infrastruktúrák (közlekedés, informatika) fejlesztésére irányuló kormányzati törekvések. Emellett az államháztartás relatív súlyának mérséklése és a termelékenységgel összhangban lévő jövedelempolitika szintén a versenyképesség javítását szolgálják.

1.3. Prognózis a 2005. évi gazdasági fejlődésre

2005-ben változatlanul kedvező külgazdasági feltételekre lehet számítani. Ez kiegészülve a kormányzat által az Európai Bizottságnak benyújtott Konvergencia Programban felvázolt gazdaságpolitikai prioritások következetes folytatásával megalapozza, hogy a 2005-ös költségvetés az ideihez hasonló, kb. 4 %-os gazdasági növekedésre épüljön.

A Kormány elkötelezett a fenntartható növekedés biztosításában, így a gazdasági növekedés fő hajtóereje továbbra is az export- és beruházási aktivitás marad. Az inflációs folyamatok kedvezőbbé válása, illetve az adórendszerben bekövetkező változások következtében 2005-ben a lakossági fogyasztás az ideinél gyorsabb, 3 % körüli mértékben bővíthet.

2005-ben 6 – 8 %-os beruházási dinamikával lehet számolni. A feldolgozóipari beruházások húzószerepével továbbra is számolni lehet, ami a szerkezet kedvező irányú változásának folytatódását jelenti. Ugyanakkor a lakástámogatási rendszerben 2004-től bekövetkezett változások hatására a lakásberuházások elmúlt évekre jellemző kiugró dinamikája várhatóan mérséklődni fog.

Jövőre a külső kereslet az ideihez hasonló ütemben bővíthet. Az idei magas bázishoz képest mind az export, mind az import dinamika kissé mérséklődhet, de továbbra is kétszámjegyű marad. A prognózis 10-12 %-os export- és importdinamikával számol.

A reálbérek 2005-ben is a termelékenység-növekedéssel összhangban, de a 2004. évinél gyorsabban nőnek a már említett adóváltozások és kedvező inflációs folyamatok révén. Összességében a növekedés üteme várhatóan meghaladja a 3 %-ot.

Az inflációs folyamatokkal kapcsolatban az feltételezhető, hogy 2004-ben az adórendszerben bekövetkezett változások az inflációs várakozásokat nem befolyásolták érdemben, így az intézkedések csak ideiglenesen emelték meg a rátát. Mindezek révén 2005-től, főként az év első felében jelentős mérséklődés következik be, és az év egészében az áremelkedés üteme éves átlagban 4,5 % körül lehet.

2005-ben a folyó fizetési mérleg GDP arányos hiánya 8 - 8,5 %-ra csökken. A növekvő EU transzferek miatt a külső finanszírozási igény az ideihez képest jelentősen, 1 százalékponttal mérséklődik.

1.4. Gazdaságpolitikai kitekintés a 2006-2007. évekre

A 2006-2007. év makrogazdasági pályája nagymértékben támaszkodik az OECD és az Európai Bizottság külső konjunktúrára vonatkozó előrejelzéseire, melyek azt feltételezik, hogy Magyarország exportpiacai 2005-ig erőteljesen, majd azt követően lassabb ütemben bővülnek.

A gazdasági növekedés húzóereje a prudens fiskális- és jövedelempolitika eredményeképp tartósan az exportteljesítmény lehet. Ennek további feltétele a versenyképesség tavaly elkezdődött javulásának folytatódása, így az export 2006-2007-ben 9-11 %-kal nőhet.

A javuló exportteljesítmény feltételezi az import dinamikus 9-11 %-os növekedésének folytatódását. Ez párosulva a lakosság egyre szélesebb köre számára megnyíló hitelfelvételi lehetőségekkel azt okozza, hogy az importkereslet tartósan meghaladja az összes kereslet bővülését.

Összességében az import és az export kiegyenlített ütemű bővülése várható, így a külkereskedelmi mérleg hiánya középtávon nő.

A lakossági fogyasztás növekedése mindkét évben 3 % körüli mértékben növekszik, amely a termelékenység-növekedést szem előtt tartó jövedelempolitika következménye.

2006-2007-ben a beruházások dinamikus, 7-9 %-os növekedésére lehet számítani. Ez annak köszönhető, hogy a konjunktúra javulásával párhuzamosan a működőtőke-beáramlás fokozódik és a vállalatok jövedelmezősége emelkedik. További lökést ad az EU támogatások növekvő szerepe.

A foglalkoztatottak száma évi 1 %-kal nőhet az aktív foglalkoztatáspolitikai következtében, amely évi 3-3,5 % körüli termelékenység-növekedést feltételezve a GDP növekedését mintegy 1 százalékponttal megemelheti, így a növekedési ütem 4-4,5 %-ra gyorsulhat.

A 2004-es átmeneti növekedés után az infláció 2005-től fokozatosan csökken, éves átlagban fél százalékponttal. Ez azt jelenti, hogy az eurózónához való csatlakozás referenciaidőszakára az inflációs kritérium teljesítése nem ütközik akadályba.

A folyó fizetési mérleg GDP arányos hiánya fokozatosan javul, 2007-re 7-7,5 % körüli mértékre csökken. Bár a javulás egy nyitott, dinamikusan fejlődő gazdaságban nem lehet látványos, de középtávon mégis lehetőséget teremt az egészséges, egyensúlyjavító és -őrző növekedésre. A gazdaság külső finanszírozási szükségletét az egyre növekvő uniós transferek mérséklék.

2. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KÖZÉPTÁVÚ CÉLJAI ÉS KERETEI

2.1. Általános feltételek

A Kormány középtávú gazdaságpolitikai programja és az ehhez illeszkedő új költségvetési politika fordulatot hirdet a közszféra működésében. Az új költségvetési politika a kisebb, de hatékonyabban működő, modern állam politikája, amely úgy

csökkenti az állam kiadásait, hogy a régóta halasztott korszerűsítési programok megvalósításával egyben magasabb színvonalú szolgáltatásokat biztosít.

A közszféra megfontolt, de határozott és következetes átalakításával az államháztartás – növekvő EU-transzferek hatását is tartalmazó – kiadásainak a GDP-hez mért aránya fokozatosan csökkentendő. Mindez lehetőséget biztosít egyrészt az államháztartás hiányának, valamint az adóterhelés mértékének csökkentésére.

A növekedés és az egyensúly hosszú távú harmóniájának biztosítása céljából nem csupán az államháztartás hiányát, de hosszabb távon az államháztartás terjedelmét – az állami újraelosztás és jövedelemcentralizáció mértékét – is csökkenteni kell.

A kormányzati szektor hiányát a GDP százalékában a következő években tehát évente átlagosan 0,5-0,7 százalékponttal kell csökkenteni. A hiánycsökkenés ezen üteme követelménynek tekinthető ahhoz, hogy az államadósság GDP-ben mért arányát és az infláció mértékét egyaránt csökkenteni lehessen.

A hiánycsökkentés azonban a kedvező irányú kibontakozáshoz önmagában kevés. A kialakult magyar centralizációs és újraelosztási hányad az ország fejlettségi szintjéhez képest magas. A versenyképesség további növelése, illetve a vállalkozói szektor finanszírozási lehetőségeinek javítása és általában a versenyszféra számára több tér biztosítása érdekében nem lehet tovább növelni, sőt csökkenteni szükséges az adóbevételeknek a GDP-hez mért arányát, egyszersmind az EU transzferek nélküli állami újraelosztás mértékét is.

Az EU források hatására mind a jövedelemcentralizáció, mind pedig az újraelosztás GDP-ben mért arányai nőnek. Az EU források ugyanis a bevételi előirányzatokat, és a kiadási előirányzatokat egyaránt növelik.

Az államháztartási kiadások mérséklése mellett jelentősen megváltozik a kiadások belső szerkezete is. A folyó kiadások aránya jelentősen mérséklődik, miközben nőnek a beruházási, felhalmozási kiadások. A folyó kiadásokon belül – összhangban a közszféra takarékosabb és hatékonyabb működtetésének elvével – markánsan csökken a közösségi fogyasztás és a természetbeni juttatások aránya. Az államadósság ismét csökkenő trendje és a szűkülő hozamfelár következtében fokozatosan mérséklődnek a kamatkiadások.

2.2. Javuló egyensúly

2004-ben a költségvetési politika a kiadások szigorú kézbentartásával, kemény, évközi takarékosági intézkedésekkel eredményesen fékezte az állami kiadások korábban felgyorsult növekedését, korlátozta az állami intézmények pazarló gazdálkodását. Mindennek eredményeképpen, ha az eredetileg vártnál némileg szerényebb mértékben is, de tovább csökken az államháztartás hiánya.

A 2005. évi költségvetési törvényben jóváhagyásra tervezett előirányzatok tovább mérséklék az államháztartási kiadások növekedésének ütemét, forrást teremtve ezzel:

- a kormány társadalompolitikai céljainak megvalósítására,
- az állampolgárok, a vállalkozások adóterheinek csökkentésére,
- az államháztartás hiányának a gazdaság egészséges fejlődéséhez nélkülözhetetlen további mérséklésére.

Az államháztartás egyensúlyának javításával a kormány egyúttal biztosítja, hogy Magyarország 2008-ig teljesítse azokat a szigorú követelményeket, amelyek az euró 2010-es bevezetéséhez szükségesek. A kormánynak e cél biztonságos elérése érdekében – az idej, vártnál magasabb államháztartási hiány korrekciójaként – jövőre a hiány mértékét a tervezettnél nagyobb arányban kell csökkentenie.

A kormány az államháztartás egyensúlyát nem a kiadások fűnyírószerű fékezésével, hanem az állam által vállalt feladatok áttekintésével, a közsféra hatékonyabb működésével, a bürokrácia mérséklésével kívánja megteremteni. Ennek első és fontos állomása a jövő évi költségvetés összeállításának alapvetően új módszere.

A minisztériumokat és intézményeiket az idej működési kiadásaik 5 %-os csökkentése kényszeríti tevékenységük és intézményrendszerük ésszerűsítésére.

A közszférában dolgozókkal szembeni – a versenyszektorban már régóta létező - nagyobb teljesítmény követelmények meghatározását teszi szükségessé, hogy jövőre a központi igazgatási szerveknek saját erőből kell kigazdálkodniuk dolgozóik béremelését. A lakossági közszolgáltatást végzők esetében a költségvetés a béremelés döntő részét támogatásként biztosítja, de a források egy részét itt is hatékonyabb, ésszerűbb munkával kell megteremteni.

Most először nem az előző évi felhasználás alapján, hanem null-bázisról indulva, pályázat alapján került elosztásra a fejezeti kezelésű és beruházási előirányzatok - a költségvetésben mintegy 1 000 milliárd forintot kitevő - összege. Ez lehetőséget adott arra, hogy egyrészt a minisztériumok is áttekintsék mindazokat a feladatokat, amiket eddig magukra vállaltak és rangsoroljanak közöttük, másrészt módot adott a kormánynak arra is, hogy a tárcaérdekeken túl, országos, társadalmi fontossága alapján határozza meg a különböző igények kielégítésének szükségességét és sorrendjét.

2.3. A költségvetés-politika prioritásai

A gazdaság egyensúlyi helyzetének javítása, a reálgazdaságban megindult kedvező folyamatok megerősítésének követelménye együttesen szűk mozgásteret biztosít jövőre a kiadási többletek iránti igények kielégítésére. Mindez megköveteli, hogy a költségvetésben, az adó- és járulékrendszer változásában, a szociális ellátások alakításában a korábbiaknál erőteljesebben jelenjenek meg a kormányprogram alapvető gazdaság- és társadalompolitikai prioritásai.

A fenti elvek alapján a 2005. év legfontosabb társadalom- és fejlesztéspolitikai prioritásai a következők.

Társadalompolitikai prioritások

Munkahelyteremtés, – a foglalkoztatottság növelés

A kormány legfőbb törekvése, hogy a foglalkoztatottság növelésével minél több ember tarthassa el saját munkájából a családját, hogy a munkavállalók ne csupán többet keressenek, de többen keressenek többet. A jövő évi adó és járulékváltozások a közterhek mérséklésével, különböző kedvezményekkel ösztönöznek a munkahelyek számának növelésére, a foglalkoztatás bővítésére

Igazságosabbá válik a gyermeket nevelők támogatása

A gyermekeket nevelők támogatásának igazságosabbá tételére törekszik a Kormány. Olyan megoldásokat kell kialakítani, hogy a családi adókedvezmények igénybevételénél az alacsonyabb jövedelműek is részesülhessenek ebben a kedvezményben.

Igazságosabbá válik az otthonra vágyó fiatalok lakástámogatása

A lakástámogatási rendszer igazságosabbá tételére törekszik a Kormány. Elsősorban a fiatalok első lakáshoz jutását kívánja az eddigi rendszereken túlmenően tovább segíteni. A lakásépítési támogatásokon túl a használt lakásvásárlás területén is újabb kedvezmények kidolgozása folyik.

A nyugdíjasok javuló helyzete

A 2005. évi költségvetés a kormányprogramnak megfelelően tartalmazza a 13. havi nyugdíj folyósításának 3 heti plusz ellátását. Így lehetővé válik, hogy 2006-ra a nyugdíjasok számára a teljes 13. havi nyugdíj folyósításra kerülhessen.

Fejlesztéspolitikai prioritások

Az EU források felhasználása

A nemzetgazdaság hosszú távú fejlődésének alapvető érdeke, hogy minél nagyobb mértékben felkészült legyen az EU pénzek fogadására. Ehhez a 2005. évi költségvetés megteremti a szükséges társfinanszírozásokat. Egyetlen uniós forrás sem veszt el azért, mert a magyar partner nem teszi hozzá saját finanszírozási forrását.

Az infrastruktúra felzárkóztatása

Hazánk infrastrukturális relatív elmaradásának megszüntetése a működő tőke Magyarországra történő bevonása szempontjából nélkülözhetetlen. Ezért a költségvetésnek fő prioritása, hogy az infrastrukturális fejlesztésekhez elegendő forrás álljon rendelkezésre. A központi forrásokon túl szükséges a vállalkozói tőke bevonása is ezekre a területekre. Elsősorban a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése jelent kiemelt célt.

Az innováció támogatása

Az államháztartás kiadásai között hatékonyságjavító, ún. „jó kiadás” az innováció, a fejlesztések támogatása. Ezért a költségvetés jelentős forrásokat különít el a K+F támogatások teljesítményorientált növelésére.

Összefoglalva: az új költségvetés-politika a modern állam megteremtésének politikája, amely nem az államháztartás méretének, az állami kiadásoknak az egyszerű csökkentését jelenti, hanem a közpénzek mainál hatékonyabb és célzottabb felhasználását, az állam által nyújtott szolgáltatások magasabb színvonalát, az igazságos közteherviselést és az esélyteremtő, szolidáris szociálpolitikát.

2.4. Egyéb kiemelt célok

Területfejlesztés, decentralizáció

A területfejlesztés, az elmaradott régiók és hátrányos kistérségek felzárkóztatása – összhangban a fejlesztési források koncentráltabb és decentralizáltabb felhasználásával – a 2005. évi költségvetéspolitikának egyik prioritása. Ennek érvényesítése érdekében kiemelt cél a bővülő uniós alapokból és a kizárólag nemzeti forrásokból finanszírozott fejlesztési programok regionális szinten is összehangolt megvalósítása.

2005-ben folytatódnak és a befejező stádiumukba érkeznek az EU előcsatlakozási alapokból finanszírozott regionális és határmenti programok, és egyidejűleg pénzügyi szempontból is megkezdődik az NFT operatív programjainak – kiemelten a Regionális Operatív Programnak – a megvalósítása. Az ezek társfinanszírozására fordított eszközökkel mintegy 21 milliárd forintos EU támogatás igénybevételére nyílik lehetőség. Cél az, hogy 2005-ben a Nemzeti Fejlesztési Terv Operatív Programjai – az intézkedési struktúra módosításával – fokozottabban járuljanak hozzá az ország társadalmi-gazdasági fejlettségében meglévő területi egyenlőtlenségek mérsékléséhez.

Lényegesen átalakul a hazai finanszírozású fejlesztési támogatási rendszer. Áttörés következik be a fejlesztési támogatások decentralizációjában, a tárca szakmai fejlesztési támogatásaival azonos súllyal, elkülönítetten és az egyes régiók lehetőségeit is meghatározva jelennek meg a regionális fejlesztési tanácsok döntési körébe tartozó decentralizált fejlesztési programok. Ezt elősegíti a tárca-előirányzatok egy részének regionális programokhoz való átcsoportosítása, valamint az önkormányzatok céltámogatásának és egyes fejlesztési célú központosított támogatásainak, továbbá egyes elkülönített állami pénzalapok regionális kiadásainak decentralizálása. Így a döntések közelebb kerülhetnek a végrehajtáshoz. Ezzel párhuzamosan a központi döntési körben működő fejlesztési programok köre és támogatása szűkül, és csak a valóban országos összefüggésekben mérlegelhető, több tárca együttműködését igénylő, kiemelt fejlesztésekre (pl. Vásárhelyi terv, Balaton, stb.) korlátozódik.

Összességében a regionális fejlesztési tanácsok döntési körébe tartozó decentralizált programok előirányzatai 2005-ben meghaladják a 40 milliárd forintot. A megyei területfejlesztési tanácsok által koordinált fejlesztési forrásokat is figyelembe véve, a decentralizált támogatási előirányzatok összege 57,1 milliárd forint, amelyből 42 milliárd forint az önkormányzatok fejlesztési és felújítási feladatait szolgálja. A decentralizált programokban azok, a Kormány által kiemelt fejlesztési prioritások élveznek előnyt, amelyekre az EU által finanszírozott programok nem biztosítanak forrást. Kiemelt szerepe lesz a munkahelyteremtés, helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés, a kistérségeken belüli elérhetőség, közúti közlekedési kapcsolatok, továbbá a turizmus és az innováció regionális feltételei javításának. A decentralizációs folyamattal összhangban elsősorban regionális és kistérségi szinten javulnak a területfejlesztés intézményi feltételei.

A költségvetési törvényjavaslat első ízben tartalmazza a decentralizált támogatási programok régiónkénti összegeit.

Az előirányzatok régiók közötti elosztása során együttesen kerültek mérlegelésre a régiók gazdasági fejlettségi mutatói, elmaradott kistérségeik népessége és az adott

program szakmapolitikai sajátosságai. Ez biztosítja, hogy a gazdaságilag elmaradottabb régiók és hátrányos helyzetű kistérségek felzárkóztatása fokozottabban érvényesüljön a források elosztásában, és a fajlagos támogatások mértékében.

Lakáspolitikai

A lakáspolitikai a nemzetgazdaság kiemelkedően fontos részterülete, amely társadalompolitikai és gazdaságpolitikai célokat egyaránt szolgál. A megfelelő lakáskörülmények nemcsak a társadalom tagjainak életminőségét határozzák meg, de a lakásépítések, felújítások, új munkahelyek létrejöttét is elősegítik.

A 2005. évi lakáspolitikai stratégiai célja, hogy hazánkban európai színvonalú, megfizethető lakáskínálat legyen, a lakhatás javításával az életminőség javuljon, igazságos, arányos és fenntartható lakástámogatási rendszer működjön.

E célok eléréséhez szükséges a fiatalok és a szociálisan rászorulóknak, a gyermekes, illetve gyermeket vállaló családok lakáshoz jutásának elősegítése valamint az ezzel kapcsolatos költségeik mérséklése, a bérlakás-állomány arányának növelése, a meglévő épületek felújítása, korszerűsítése, a lakásmobilitás növelése, a hitelgarancia rendszer bevezetése, a legrosszabb lakhatási helyzetben élők támogatása, a lakáshiteladósok felhalmozódott hátralékainak csökkentése.

A 2005. évben folytatódik a lakáscélú - kiegészítő kamattámogatású és jelzáloglevéllel finanszírozott - hitelek támogatása.

A 2004. évben felemelt összegű lakásépítési kedvezmény teljes összegét új lakás építésére, új lakás vásárlására, fele összegét pedig lakás bővítésére, legalább két gyermek esetén tetőtér beépítésre, három vagy több eltartott gyermek esetén használt lakás vásárlására is igénybe lehet venni. A kedvezmény az első lakás megszerzése során szükséges saját erő pótlásában nyújt segítséget.

A közvetlen lakástámogatásokra és a kamattámogatásokra együttesen 201,1 milliárd forint az előirányzat.

2005-ben a fészekrakó program keretében bevezetésre kerül az állami garanciavállalás. Ennek révén olyan fiatalok is lakáshoz juthatnak, akik nem rendelkeznek kellő megtakarítással. A bevezetés miatt megnövekvő hitelállományból fakadó nagyobb támogatás kiáramlást a lakástámogatások előirányzata tartalmazza (3,0 milliárd forint).

Bevezetésre kerül a „Fiatalok otthonteremtési támogatása” használt lakás vásárlásra. A fiatal gyermekes családok használt lakás vásárlása esetén vissza nem térítendő állami támogatást kaphatnak. E támogatásra 7 milliárd forint az előirányzat.

Az önkormányzati bérlakás-állomány növelését szolgálja a magántulajdonban álló lakások hosszú távú bérbeadásának adó-kedvezményrel történő ösztönzése.

A szociálisan rászorult családok lakbértámogatásban részesülnek a helyi önkormányzatok közreműködésével, melyre az előirányzat 3,4 milliárd forint.

A 2005. évben tovább folytatódik a lakóépületek és környezetük felújításának támogatása. Ennek előirányzata 1,9 milliárd forint.

Az új támogatási formákhoz részbeni forrás biztosítás érdekében, 2005-től megszűnik az adó-visszatérítési támogatás.

A 2005. évben a támogatott lakásépítési, -vásárlási hitelállomány tovább bővül és az végére várhatóan el fogja érni az 1600 milliárd forintot.

E folyamatok eredményeként a befejezett lakásépítések száma az előző évit megközelítő szinten - 30-35 000 - várható.

A települési önkormányzatok a lakáshoz jutás céljára fordítható normatív költségvetési hozzájárulást kapnak 2005-ben is. Így e hozzájárulásból - kiegészítve azt saját forrásaikkal - helyi rendeletük alapján nyújthatnak támogatást az arra rászorultak részére lakhatásuk segítése céljából.

Ezeket túl lakáscélt szolgál a vásárláshoz nyújtott jövedelemadó-, valamint illetékkedvezmény, a fegyveres testületek lakástámogatása, a martinsalakból épült lakások helyreállítására fordított támogatás, valamint a kötvénytörlesztés (volt lakásalap) és kamatának terhe.

Mindezeket figyelembe véve a 2005. évben az állam mintegy 260 milliárd forintot fordít a lakáspolitikai célok megvalósítására.

3. MAGYAROSZÁG ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ KÖLTSÉGVETÉSI KAPCSOLATAI 2007-IG

A 2005-2007 közötti évek meghatározóak lesznek Magyarország európai uniós költségvetési kapcsolataiban. Egyrészt 2005. az első „teljes év”, amikor a csatlakozás után megnyílt közösségi források felhasználása a megvalósulás fázisába jutó programoknak, projekteknek köszönhetően várhatóan felgyorsul; másrészt pedig 2007 az új, 2007-2013 közötti középtávú uniós pénzügyi keretterv azon első éve, amikortól a jelenleg rendelkezésre álló uniós forrásokhoz képest jelentősen nagyobb összegű közösségi pénzeszközök lehívására lesz lehetőségünk. Mindezek alapján a 2007-ig terjedő időszak két szakaszra bontható: a 2005. és 2006. évek, illetve a 2007. év. Ezen két periódus - ami 2007. esetében az újonnan elérhető közösségi források fogadására való felkészülést jelenti - már a 2005. évi költségvetés tervezetében is megjelenik.

3.1. A 2006-ig terjedő időszak

A 2005-2006-ban igénybe vehető forrásokat a csatlakozási tárgyalások eredményei illetve az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló nemzetközi szerződés (Csatlakozási Szerződés) határozza meg.

- Noha a csatlakozás után új keretösszegek már nem állnak rendelkezésre, 2005-ben tovább folytatódnak a csatlakozás előtt megkezdett előcsatlakozási (PHARE, ISPA, SAPARD) programok kifizetései. Sőt, a SAPARD és az ISPA források túlnyomó többségének tényleges felhasználására 2005-ben és 2006-ban kerül sor. A PHARE forrásoknál fokozatosan csökkenő kifizetéseket prognosztizálhatunk.

A csatlakozás után megnyílt források közül:

- Az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalaphoz mezőgazdasági támogatások, ezen belül közvetlen kifizetések (jövedelemtámogatások), agrárpiaci támogatások és vidékfejlesztési támogatások vehetőek igénybe. Megjegyzendő, hogy a közvetlen kifizetések és az agrárpiaci támogatások a Magyar Államkincstár

megelőlegezésével jutnak el a mezőgazdasági termelőkhez – s a megelőlegezett összeget az Európai Bizottság utólag téríti meg.

- A Strukturális Alapok - jellemzően pályázati úton - beruházásokat és a humán erőforrás fejlesztését (pl. képzés) támogatják. A Strukturális Alapok felhasználására a támogatandó területek meghatározásával Magyarország Nemzeti Fejlesztési Tervet készített, s annak megvalósítását az újonnan csatlakozott országok közül elsőként indította el. Ezen kívül a Strukturális Alapokból finanszírozható - két közösségi kezdeményezés útján - a határmenti együttműködés és az esélyegyenlőség növelése is.
- A Kohéziós Alapból – az előcsatlakozási ISPA programhoz hasonlóan – egyedi közlekedési és környezetvédelmi nagyprojektek kerülnek finanszírozásra (pl. vasútrehabilitáció, útépités, szennyvíztisztító építése). Az új (nem ISPA projekt folytatásaként induló) Kohéziós Alap beruházások - az Európai Bizottság jóváhagyását követően - 2005-ben, illetve 2006-ban eredményeznek először forrásfelhasználást.
- A Schengen Alap az Unió külső határaihoz kapcsolódó határfogalom-ellenőrzési és határőrzési fejlesztéseket támogatja. A Schengen Alap források felhasználására döntő részben várhatóan 2005-2006-ban kerül sor.
- Átmeneti támogatás néven az Európai Unió költségvetéséből a PHARE előcsatlakozási alap egyes céljaihoz hasonlóan intézményfejlesztési célokra (pl. szaktanácsadás) vehetünk igénybe támogatásokat.
- Az Unió költségvetéséből a közvetlenül Brüsszelbe pályázók az ún. „meglévő politikák” jogcímén belül számos célra vehetnek igénybe - összességében viszonylag kisebb összegű - támogatásokat (pl. a 6. kutatási keretprogram keretében nyújtott támogatások, az ún. Socrates program alapján nyújtott képzési ösztöndíjak, stb.). E források egy részéhez társult tagként már a csatlakozás előtt is hozzáfért Magyarország, így a különböző hazai szervezetek jelentős tapasztalatra tettek szert a pályázásban s a lebonyolítási szabályok ismeretében.
- Az Európai Tanács különböző szintű megbeszélésein részt vevő tagállami tisztviselők utazási költségeit egy meghatározott összegig az Európai Unió költségvetése megtéríti.
- A Csatlakozási Szerződés szerint 2006-ig egyösszegű pénzforgalmi visszatérítésben részesülnek az új tagállamok. Ezen visszatérítés előnye, hogy a felsorolt többi támogatástól eltérően szabadon felhasználható.

A felsorolt források közül az agrárpiaci támogatások és a közvetlen kifizetések kedvezményezettjei közvetlenül az agrárgazdasági termelők; az államnak sem a támogatások összegében, sem azok elosztásában, sem a kedvezményezettek meghatározásában nincs döntési jogköre (kizárólag a jogosultságot, a támogatási feltételek teljesülését vizsgálja). Mindezek alapján az agrárpiaci támogatások és a közvetlen kifizetések nem képezik a költségvetési törvényjavaslat részét. A „meglévő politikák” támogatásainak kedvezményezettjei szintén közvetlenül az Unió költségvetéséből kapják a támogatásokat, azok odaítélésében a Kormánynak nincs szerepe, így ezen támogatások sem jelennek meg a törvényjavaslatban. Az összes

többi forrás – a 2004. évi költségvetési törvényhez hasonlóan - a törvényjavaslat részét képezi.

A hazai fejlesztéseket támogató uniós források összege 2004-2006. években fokozatosan növekszik, 2006-ban meghaladhatja az 500 milliárd forintot. Ennek megfelelően a közösségi forrásokhoz szükséges központi költségvetési finanszírozási szükséglet növekedése várható – s az a Kormány gazdaság- és költségvetés-politikájának megfelelően 2005-ben és 2006-ban is minden uniós program, projekt esetén biztosítandó.

Az EU költségvetését megillető tételek struktúrája 2005-ben megegyezik a 2004. évvel, és nem fog változni 2006-ban sem.

Az uniós költségvetéshez való hozzájárulások részét képezi az ÁFA-alapú hozzájárulás, a GNI-alapú hozzájárulás és az ún. brit-korrekción. Az ÁFA-alapú hozzájárulás a tagországi ÁFA-bevételnek a közösségi szabályok alapján egységes szintre emelésével kerül meghatározásra; a GNI-alapú hozzájárulás az egyes tagállamok bruttó nemzeti jövedelme, vagyis fejlettsége alapján meghatározott hozzájárulás; a brit-korrekción pedig a közösségi szabályok szerint Nagy-Britannia kivételével minden tagállam által Nagy-Britanniának fizetendő korrekciós tétel.

A hozzájárulások összege 2005-ben jelentősen növekszik 2004-hez képest, hiszen kötelezettségünket nem 8 hónap, hanem 12 hónap folyamán kell teljesítenünk. 2006-ban az EU költségvetésének várható alakulása, és az EU-átlagot várhatóan meghaladó gazdasági növekedés következtében a magyar hozzájárulás kismértékű emelkedése prognosztizálható.

Csatlakozásunk után az Unió - mint egyben vámunió - költségvetését illetik a vámbevételek, illetve a cukorgyárak által fizetendő ún. cukor- és izoglükóz-illetékek. Ezen, együttesen tradicionális saját forrásoknak nevezett tételeket a tagállamoknak kell beszédeni, azonban a beszédesi költségek fedezésére a tagállamok a befolyt összegek 25 %-át visszatárhathják. A tradicionális saját források 25 %-a tehát a törvényjavaslatban is megjelenik, a költségvetés bevételeit képezi.

EU tagállamként a közösségi szabályok értelmében csatlakoznunk kell, vagy csatlakozhatunk különböző uniós szervezetekhez. Ez esetben az EU költségvetését megillető hozzájáruláson túl e szervezetek felé is jelentkezik alaptőke-, vagy tagdíj-jellegű fizetési kötelezettségünk. Ilyen szervezet pl. az Európai Beruházási Bank (EIB), vagy az Európai Nemzetközi Gazdasági Kutató Központ. E szervezetek felé teljesítendő fizetési kötelezettségünk azonban százmilliós nagyságrendű, vagyis jóval kisebb, mint az Unió felé teljesítendő hozzájárulási kötelezettségünk.

3.2. A 2007. év

A 2004-2006. közötti évekre a Csatlakozási Szerződés értelmében meghatározott, és 2006 végéig fel nem használt, de szerződéssel lekötött uniós támogatásokat 2007-ben, illetve az azt követő években is kifizethetjük a kedvezményezettek részére. 2007-től ugyanakkor új középtávú, a 2007-2013. évekre szóló uniós pénzügyi keretterv lép életbe. Az Európai Bizottság 2004 februárjában közzétett javaslata alapján a jelenlegi támogatásokhoz képest új támogatási jogcímekek megjelenése várható. Noha a 2007-2013. évekre szóló középtávú pénzügyi kerettervről csak 2005 végén várható

megegyezés, az biztosnak tekinthető, hogy 2007-től a korábbi évekhez képest jóval nagyobb összegű uniós források lesznek elérhetőek Magyarország számára. Ez mind a gazdaságpolitika, mind a költségvetési politika számára jelentős kihívást és lehetőséget jelent – hiszen a közösségi források gazdaságélénkítő szerepe hatványozottabban jelentkezhethet, többletforrásokat teremtve a központi költségvetés számára.

Az új pénzügyi keretterv elfogadásával az Unió költségvetését finanszírozó tételek, a saját források szerkezete is változhat, ami ugyancsak hatással lesz a költségvetés kiadási oldalára. E hatás számszerűsítése a tárgyalások kezdeti szakaszában nehezen megállapítható. A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján valószínűsíthető, hogy a Magyarország által felhasználható támogatási összegek igen jelentős növekedési mértékénél jóval kisebb mértékű lesz a magyar hozzájárulás növekedése.

A 2005-2007 közötti éveket tehát az EU költségvetési kapcsolatok szerepének jelentős növekedése fogja jellemezni. Az EU támogatások egyre több szektorban és összegükben növekvő súllyal fognak hozzájárulni az egyes ágazatok, régiók, s maga az ország gazdasági felzárkózásához.

4. AZ ÁLLAMI FELADATELLÁTÁS FUNKCIONÁLIS BEMUTATÁSA, VÁLTOZÁSÁNAK JELLEMZŐI 2005-2007. ÉVEKBEN

Az állami feladatellátás egyes nagy funkcionális aggregátumok szerinti változásai megfelelnek a kormányprogramban meghatározott célok alapján kitűzött prioritásoknak.

Az államháztartási szerepvállalásnál az állami működési funkciókon belül az általános közösségi szolgáltatásokra fordított kiadások a 2005-2007. évi időszak folyamán csökkennek, ami alátámasztja a takarékos állam megvalósításának célkitűzését.

A jóléti funkciók aránya az összkiadásokon belül jelentős mértékben nő 2005-re, és azt követően 60 % fölé emelkedik.

A társadalombiztosítási és jóléti szolgáltatások funkciócsoportnál nő az összkiadásokon belül a szociális és jóléti intézményi szolgáltatásokra, valamint az egyéb szociális támogatásokra fordított kiadások összege. A nyugellátások kiadásai jelentősen nőnek, mivel a 13. havi nyugdíj 2006. évben teljes összegben kifizetésre kerül, a családi pótlékok és a gyermekeknek járó juttatások is az új elgondolásoknak megfelelően emelkednek.

Az oktatásban tovább folytatódik a felsőoktatás reformja mind szerkezeti, mind minőségi értelemben.

Az egészségügy funkción belül megtalálhatók az egészségügyi intézmények működéséhez szükséges támogatások. 2005-ben is biztosított az egyes egészségügyi beruházások forrása, illetve a nemzetközi kapcsolatokból eredő kötelezettségek finanszírozása. Folytatódnak - többek között - a Johan Béla Egészség Évtizede Program keretében folytatott népegészségügyi szűrővizsgálatok, valamint a sürgősségi betegellátást és mentést is magába foglaló egészségügyi programok.

A Kormány programjának fontos eleme az elkövetkező évek során az állami lakáskiadások stabil szinten való tartása. A lakásvásárlási és felújítási

adókedvezmények tekintetében a Kormány kiemelt feladatának tekinti a rászorultsági elv biztosítását.

A szórakoztató, kulturális, és vallási tevékenységek és szolgáltatások funkcióban a sport és szabadidős célokra fordítható támogatások nagy részét a Miniszterelnökség fejezet előirányzatai tartalmazza. 2005-ben is biztosított a forrás a Forma-1 Magyar Nagydíj megrendezéséhez, folytatódik a 2004-ben elkezdett és a 2006. évi Úszó Európa Bajnokság megrendezésével összefüggő létesítmény-fejlesztés, 2005-re befejeződnek a Budapest Európai Ifjúsági Központ (Ifjúsági, Családügyi és Esélyegyenlőségi Minisztérium felügyelete alatt) felújítási munkálatai, illetőleg a korábbi években elkezdett programok racionalizált folytatását teszi lehetővé a támogatás biztosítása.

A gazdasági funkciók a modern piacgazdasági állam megteremtődésével természetesen beálltak a nemzetközileg is megfelelő arányok szintjére. E funkción belül egyrészt meghatározó a közlekedési és távközlési tevékenységek körébe tartozó azon kormányzati törekvés, miszerint az EU csatlakozás feltételrendszerének megvalósíthatósága céljából szükségesek.

Az államadósság finanszírozásának piaci alapokra helyezésével természetesen továbbra is jelentős hányadot képvisel a kiadások között az adósságszolgálati kamatteher. Az államadósság finanszírozásának korszerűsödése hozzájárult ahhoz, hogy kiegyensúlyozottabbá vált az adósságszolgálati kamatteher évek közötti megoszlása. Előreláthatólag az elkövetkező években érvényesül az a tendencia, hogy a hozamok csökkenése ellensúlyozni tudja a nominális adósságállomány növekedését, ami összességében maga után vonja a kamatkidadások csökkenő ütemét.

5. A HIÁNY FINANSZÍROZÁSA ÉS A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS ADÓSSÁG-KEZELÉSÉNEK KÖZÉPTÁVÚ KONCEPCIÓJA

A folyó költségvetési hiányt és a költségvetési tartozások esedékes visszafizetéseit fedező új, forintban és devizában denominált kibocsátásokat a Pénzügyminiszter által elfogadott egységes adósságkezelési stratégia határozza meg. Az adósságkezelési stratégia célja a költségvetés finanszírozási szükségletének hosszú távon minimális költséggel, elfogadható kockázatok vállalása mellett, egységes szemléletben történő finanszírozása.

Az államadóssággal kapcsolatos kamatkidási és -bevételi tervszámok a 2005. évi gazdaságpolitikai pálya és a következő adósságkezelési elvekre épülő finanszírozási terv alapján készültek.

- A 2005. évi forintfinanszírozásban az államkötvény-kibocsátások játszanak kiemelkedő szerepet. A kötvény-kibocsátásokon belül az állampapír-piaci kereslet szerkezete alapján várhatóan a fix kamatozású 5-15 éves futamidejű kötvények részaránya fog emelkedni.
- A diszkont-kincstárjegyeket az adósságkezelés lehetőség szerint csak likviditáskezelési célból kívánja alkalmazni, a hiány finanszírozására nem. Tekintettel arra, hogy a korábbi években a diszkont kincstárjegyek állománya

megaladta a likviditáskezeléshez szükséges volument, 2005-re éves állományuk kismértékű csökkenését irányozza elő az adósságkezelő.

- A közvetlen lakossági értékesítés továbbra is fontos. Az elmúlt éveket jellemző tőkepiaci bizonytalanság idején a lakosság biztos és stabil keresletet, alternatív finanszírozási csatornát jelentett. A finanszírozási terv szerint 2005-ben a lakossági állampapírok állománya – a korábbi évek trendjét követve - várhatóan emelkedni fog, amely a tényleges lakossági kereslet függvényében változhat. Ez a tendencia lehet a jellemző az elkövetkező 2006., 2007. évekre is.
- A központi költségvetés devizában fennálló adósságának kezelése során az alapvető cél a fennálló devizaadósság arányának szinten tartása. A lejáratokat meghaladó devizában denominált kibocsátás a költségvetési hiány részbeni finanszírozását szolgálja. A kibocsátások célja a befektetői bázis szélesítése, felkészülés Magyarország GMU tagságára, illetve az esetleges belföldi tőkepiaci feszültségek enyhítése.
- 2005-ben fejlesztési célú devizahitel felvételre is sor kerül, amely jelentős külföldi finanszírozási forrás bevonását jelenti majd a Kormány által jóváhagyott fejlesztési, beruházási programok megvalósításához. Elsősorban az Európai Beruházási Banktól (EBB) és az Európa Tanács Fejlesztési Bankjától (CEB) várhatóak hitellehívások.
- A 2004-ben érvényesült magas állampapír-piaci hozamszint jelentős csökkenésével számol a terv 2005-re, amely az adósságállomány nominális növekedése mellett 2005-ben csökkenti a pénzforgalmi kamatkidadások összegét 2004-hez képest. Ez a tendencia 2006 és 2007 években is folytatódik.

II.

A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS 2005. ÉVI ELŐIRÁNYZATAI

1. Bevételi előirányzatok, adó- és járulékpolitikai célkitűzések

Az adó- és járulérendszer 2005. évi módosításának meghatározó célja, hogy a közteherviselési rendszer is járuljon hozzá – az állami feladatokhoz szükséges bevételek biztosításának elsődleges funkcióján túl – a nemzetgazdaság kiemelt céljainak megvalósulásához, így

- a gazdaság teljesítőképességének fokozásához,
- a foglalkoztatás bővítéséhez,
- a megtakarítások és a befektetések ösztönzéséhez,
- az ország tőkevonzó és tőkemegtartó képességének erősítéséhez.

A 2005. évi adókorszerűsítési program közvetlen adópolitikai céljai:

- az adórendszer igazságosságának erősítése, az adózásban fennálló túlzott különbségek mérséklése,
- az élők munkaterhelés csökkentése,

- a foglalkoztatási feltételek javítása (elsősorban kis- és középvállalkozásoknál),
- beruházás- és befektetés ösztönzés elősegítése,
- a kutatási és információ-technológiai fejlesztések ösztönzése,
- az adó- és járulékadminisztráció egyszerűsítése,
- a jogalkalmazás erősítése, jogbiztonság fokozása,
- az adóigazgatás korszerűsítése, hatékonyságának javítása.

Az arányosság és igazságosság elvének következetesebb érvényesülését az átlagos és az átlag alatti jövedelemmel rendelkező, alapvetően munkaviszonyban álló széles társadalmi rétegek reáljövedelmének a nemzetgazdasági átlagnál gyorsabb növekedése biztosíthatja.

A lakosság meghatározó részét érintő változtatások fő eleme az adóterhek mérséklése az adótábla célzott, kétkulcsossá történő átalakítása által. Ily módon megvalósul, hogy az átlagos, illetve az átlag alatti jövedelemmel rendelkezők adóterhelése számottevően csökken. A minimálbér továbbra is adómentes, annak fennmaradását az adójóváírás biztosítja.

Az arányosság, igazságosság és semlegesség elvét erősíti a tőke és munkajövedelmek adóterheinek harmonizációja. Az adóterhek közelítését és összhangba hozását az átlagjövedelem adóterheivel, az elkülönülten adóztatott jövedelmek lineáris adókulcsának emelése szolgálja.

Az adókedvezmények közül egyetlen jogcím sem szűnne meg, azonban annak érdekében, hogy az adóztatás progresszív jellege kevésbé torzuljon, indokolt az igénybe vehető adókedvezményeket korlátozni.

A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését, valamint a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben lévő munkavállalók foglalkoztatását a társadalombiztosítási járulékteher célzott csökkentése szolgálja. Az új kedvezmény a fiatalokra, a gyermeket vállaló anyákra, a GYES, GYET, GYED és ápolási díj lejáratát követően munkát vállaló személyekre, (abban az esetben, ha korábban munkaviszonnyal nem rendelkeztek, vagy az ellátás ideje alatt munkahelyüket elveszítették) és az 50 év feletti tartósan munkanélküli személyre terjedne ki. A foglalkoztatók ezen munkavállalóik után a megfizetett járulékok egy részét a Munkaerőpiaci Alapból – 9 hónap időtartamra – igényelhetik vissza.

A vállalkozások (ideértve az egyéni vállalkozókat is) potenciális beruházási lehetőségét javítja a helyi iparüzési adó 25 %-a helyett 50 %-ának levonhatóvá tétele a társasági adóalapból (egyéni vállalkozónál a bevételből).

Elsősorban a külföldi befektetések, ezen belül a pénzügyi és regionális központok Magyarországra telepítésének ösztönzése érdekében, valamint a külföldön tevékenységet végző jogállás (off-shore) megszűnése ellenére az ilyen társaságok tevékenységének Magyarországon tartása céljából 2006-tól az osztalékadó megszüntetésre kerül.

A kulturális járulékalóli mentesítést versenyképességi szempontból kell megadni minden, Magyarországot elhagyó, de egyébként járulékköteles termék után.

A környezet terhelést csökkentő beruházások körét bővítő javaslat (a befizetett díj 50 %-a visszaigénylésének lehetősége) a díjrendszer alapcélját, a környezetkímélő gazdálkodás ösztönzését segíti elő. A terhelési díjak emelése következtében jelentkező ösztönzés, illetve a fejlesztési politika befolyásolása hozzájárul a környezetterhelés mérsékléséhez. Ez részben a kedvezmények bővítésével, részben a díjtételek növelésével érhető el.

A K+F tevékenységet szolgáló beruházás esetén, a fejlesztési adókedvezmény engedélyezéséhez előírt beruházási értékhatár 100 millió forintra csökkentése a jelenlegi 1 milliárd forintról és ezzel egyidejűleg a 100 fő, illetve hátrányos térségben 50 fő létszám-növelési feltétel megszüntetése az innovatív beruházásokhoz teremt kedvezőbb környezetet. A javaslat a felsőoktatási intézmény, valamint a Magyar Tudományos Akadémia kutatóintézetének (kutatóhelyek) kezelésében lévő területen üzembe helyezett és üzemeltetett beruházáshoz fogalmazza meg a könnyített feltételt.

A kutatási és információ-technológiai vállalkozások számára a legnagyobb segítség az élők munkaterhek csökkentése. Erre javaslat a K+F közvetlen költségeként megjelenő, valamint a munkaviszonyban álló szoftverfejlesztőknek elszámolt bérköltség 10 %-ának a társasági adóból adókedvezményként (4 adóévben) történő igénybevétele.

A kis- és középvállalkozásnál a foglalkoztatás elősegítését szolgálja a munkahelyteremtést szolgáló beruházásokhoz a hatályos szabályoknál (300 fő, hátrányos régióban pedig 150 fő) kedvezőbb, a vállalkozás méretétől függő, létszám-növelési feltétel előírása a fejlesztési adókedvezménynél. A javaslat a létszám-növelési feltételre kisvállalkozásoknál 30 fő, hátrányos régióban pedig 15 fő, középvállalkozások esetében 150 fő, hátrányos régióban pedig 75 fő.

A mikrovállalkozások versenyképességét egy új társasági adóalap-csökkentő kedvezmény is segíti. A legfeljebb 5 főt foglalkoztató adózó (a mikrovállalkozások egy része) társasági adóalap csökkentést érvényesíthet, az évesített minimálbér létszámnöveléssel arányos összegének megfelelően, foglalkoztatási kööttség előírása mellett. Ugyanezeket a szabályokat alkalmazhatják a személyi jövedelemadóban adózó egyéni vállalkozók is.

A helyi iparüzési adóban a vállalkozók adóterheinek csökkentése érdekében új, foglalkoztatást ösztönző adóalap-kedvezmény kerül bevezetésre. Ezen adóalap-kedvezmény igénybevételeire valamennyi olyan vállalkozás jogosult, amelynél a vállalkozás által foglalkoztatottak éves átlagos létszáma növekszik. Az adóalap-kedvezmény mértéke minden fő növekmény után 1 millió forint.

A foglalkoztatás elősegítését is szolgálja a foglalkoztatói terhek célzott csökkentését tartalmazó intézkedés (differenciált járulék teher csökkentés) mellett, a tételes egészségügyi hozzájárulás havi összegének csökkentése 2005. évtől valamennyi foglalkoztatóra kiterjedően.

Ugyancsak foglalkoztatás ösztönző hatású a részmunkaidős munkavállalás lehetőségének kiterjesztésére, a munkára való ösztönzés érdekében a részmunkavállalás lehetőségének biztosítására, illetve lehetővé tételére szolgáló javaslat.

A részmunkaidőhöz kapcsolódó arányosan kevesebb „rész” egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettség lehetővé tétele, valamint a közigazgatásban foglalkoztatandó ösztöndíjas gyakornokok foglalkoztatási kedvezményezése megvalósul.

A járulékfizetés alapja a javaslat szerint megegyezik a társadalombiztosítási járulék alapjával, így mindazok a sajátosságok érvényesülnek, amelyek a vállalkozások járulékfizetését jellemzik.

A közteher alapok egységesítése egyben azt is jelenti, hogy a jelenlegi munkanélküli ellátórendszerbe nem tartozó egyéni és társas vállalkozók munkaadói és munkavállalói járulék fizetésére lesznek kötelezettek.

Az adóigazgatásban az elektronikus úton történő kötelezettség-teljesítés meghonosítása az elektronikus aláírásról szóló törvény hatályba lépésével egyidejűleg kezdődött meg. 2005. január 1-jétől az APEH-nál a tízezer legnagyobb adózó lesz köteles minden adóbevallási és adatszolgáltatási kötelezettségét elektronikus úton teljesíteni az adóhatóság által ingyenesen biztosított chip-kártyás elektronikus aláírással. 2005. január 1-jétől önkéntesen bármely adózó teljesítheti elektronikus úton az adóbevallási és adatszolgáltatási kötelezettségét. Az adóhatóság 2005-től rendeleti szabályozás alapján a kiemelt adózói kör számára elektronikus szolgáltatást is biztosít, pl. folyószámla-lekérdezés, adóigazolás kiállítása stb.

Jogharmonizációt érintő módosítások elsősorban az általános forgalmi adóról szóló törvényt érintik az Európai Közösség forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról szóló 77/388/EGK, ún. 6. áfa-irányelv 2005. január 1. napjával életbe lépő rendelkezései kapcsán felmerülő harmonizációs kötelezettségek teljesítése érdekében. Harmonizációs kötelezettségből fakadó változás a gáz és a villamos energia értékesítés teljesítési helyére (ahol az ügylet utáni adózni kell) vonatkozó szabályozás beiktatása. A gáz továbbra is kedvezményes adókulcs alá tartozik.

A jövedéki szabályozás módosításai biztosítják az uniós belpiaci forgalomra kialakított szabályozásban szükséges kisebb korrekciókat, kiegészítéseket. Lehetővé válik, hogy az adómentes felhasználók részére a tagállamokból bejegyzett kereskedőkön keresztül is az importtal azonos feltételek mellett hozhassanak be ásványolajterméket. A bioüzemanyagokra vonatkozó szabályozás módosítása a motorbenzinbe bekevert bioetanol és a gázolajba bekevert biodízel adókedvezményét szabályozza. Környezetvédelmi szempontokat juttat érvényre az a változtatás, mely szerint a nagyobb kéntartalmú üzemanyagokra magasabb adómérték kerül előírásra, melynek hatására a rosszabb minőségű üzemanyagok várhatóan kiszorulnak a piacról.

A jövedékiadó-mértékek bevételi célzatú emelésére 2005. évben nem kerül sor. A biodízel és a rosszabb minőségű üzemanyagok esetében bekövetkező változások nem költségvetési indíttatásúak, a cigarettára és a finomra vágott fogyasztási dohányra javasolt valorizált, illetve újraszámolt adóminimum érvényesítése pedig annak érdekében szükséges, hogy az adóminimum kifejthesse hatását, kellő védelmet nyújtson az alulról irányuló árversennyel szemben.

1.1. Gazdálkodó szervezetek befizetések

A központi költségvetés 2005. évre tervezett társasági adóbevétele 464,1 milliárd forint, amely a GDP arányában 2 %-ot jelent. A társasági adóalanyok által kimutatott adózás előtti nyereség várhatóan mintegy 9 %-kal bővül.

2005. január 1-jén lép hatályba a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások különadója, amely a pénzügyi tevékenység során felmerülő kamatkülönbözeten realizált eredmény 6 %-a. A tervezett pénzforgalmi bevétel 37,8 milliárd forint.

Az egyszerűsített vállalkozói adó (eva) címén tervezett 2005. évi bevétel 75,3 milliárd forint. Az eva-ra vonatkozó szabályozás 2005. évtől javasolt változása a költségvetés bevételét érdemben nem befolyásolja.

Az Ökoadón belül továbbra is számolunk környezetterhelési díj bevétellel. Az energia adó esetében a visszaigénylésre vonatkozó szabályok változása miatt a bevételek mérséklődésére kell számolni, így e címen 10,7 milliárd forint az előirányzat.

A bányajáradék bevétele 2005-ben 20,1 milliárd forintra tehető. A bányajáradék döntő részét továbbra is a kőolaj és a földgáz termékek adják. A magasabb bányajáradék bevétel döntően a földgáz után fizetendő járadékból keletkezik.

A központi költségvetés játékadó-bevétele 2005-ben 64,2 milliárd forintban tervezhető.

Az egyéb befizetések 2005. évi előirányzata 21,5 milliárd forint, amelynek jelentős részét az állami adóhatóság által beszedett bírságok, pótlékok teszik ki. Ezt növeli még az adóalanyok által befizetett önellenőrzési pótlék, illetve a vámhatóság által beszedett szankciók összege is.

A korábbi támogatási cél-előirányzatok bevételei (adó- és adójellegű bevételek, korábban visszatérően nyújtott támogatások visszatérülése) 2005-ben is a központi költségvetés központosított bevételeit képezik. Ezen központosított bevételek a központi költségvetés mérlegében az „egyéb központosított bevételek” soron jelennek meg közel 90 milliárd forintos összegben. A mérleg sor legnagyobb tételét a lakossági földgáz árkompenzáció pénzügyi forrását biztosító energiagazdálkodási cél-előirányzathoz kapcsolódó 28 milliárd forintos befizetés jelenti, amely a MOL Rt. által a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény 50. § (3) bekezdése alapján átutalt bányajáradékból tevődik össze.

1.2. Fogyasztáshoz kapcsolódó adók

A központi költségvetés tervezett általános forgalmi adó bevétele 2005. évre 2048 milliárd forint, mely a GDP arányában mintegy 9 %-ot jelent. Az adóbevételek alakulását alapvetően a makrogazdasági folyamatok várható lefutása és a versenyképességet fokozó szabályozásbeli változások determinálják. 2005. évben az áfa bevételek tervezése az export és a beruházások vezérelte gazdaság további élénkülésével kalkulál. A reálkeresetek az előző évhez képest magasabb, de továbbra is mérsékelt növekedése, az infláció lassuló ütemű emelkedése a lakossági vásárolt fogyasztásnak a gazdaság teljesítményével arányos bővülését, illetve az áfa bevételek korábbi éveknél mérsékeltebb ütemű növekedését teszi lehetővé. A lakossági beruházások utáni áfa bevételek a makrogazdasági pályának megfelelő mértékben, de

az előző évekhez képest szerényebb ütemben bővülnek. Az egyéb vásárlások - ezen belül is kiemelten kezelve az államháztartás folyó termelő felhasználása és beruházásai után keletkező áfa bevételeket -, a takarékosabb és hatékonyabb államháztartási követelményeknek megfelelően alakulnak. Az import áfa (kivetéses helyett önbevallásossá vált) elszámolásában bekövetkezett változások már nem eredményeznek olyan mértékű eltérést az eredményszemléletű és a pénzforgalmi adatok között, mint 2004. évben. Az európai uniós országok csatlakozást követő tapasztalatainak megfelelően az elhúzódó bevételecsökkentő hatás azonban várhatóan még a 2005. évben is érvényesül.

A jövedéki adó tekintetében a 2005. évi költségvetési bevétel 672,3 milliárd forintban prognosztizálható. A jövedéki adók általános valorizációjára 2005. évben nem kerül sor. A környező országokhoz képest magas magyar adószint és fogyasztói árak miatti forgalom elterelődés mérséklése érdekében a jövedéki és az állami adóhatóság összehangolt intézkedéseket foganatosítanak. A környezetvédelemmel kapcsolatos EU direktívákkal való harmonizáció érdekében a bio eredetű üzemanyagokra jövedéki adó visszatérítés érvényesül.

A költségvetésnek 2005. évre regisztrációs adóból közel 63 milliárd forintos, 0,3 %-os GDP arányos bevétele adódik.

1.3. A lakosság befizetései

A személyi jövedelemadóból az államháztartás pénzforgalmi bevétele változatlan feltételek mellett 1560 milliárd forintot meghaladó lenne. A 2005. évre javasolt szabályváltozások bevételecsökkentő hatását figyelembe véve, az államháztartás pénzforgalmi szemléletű személyi jövedelemadó-bevétele a 2005. évben 1482,9 milliárd forint lehet, amelyből a központi költségvetés bevétele 1016,1 milliárd forint, a különbség a helyi önkormányzatoknak átengedett bevétele.

A 2005. évi központi költségvetési illeték-bevételi előirányzat 99,6 milliárd forintos összegben alapozható meg. A visszterhes vagyonszerzési illetéknél a 2004. évi kiugró bevételi szintet követően, némiképp csökkenő ingatlanforgalommal lehet számolni, amely hatást az illetéktörvény módosulása kompenzálja. A törvény 2005. évre tervezett módosítása következtében az ingyenes szerzéshez kapcsolódó illeték mérték változás számottevő illeték-bevételi többletet jelenthet.

Az egyéb lakossági bevételek a bérfőzési szeszdából származó befizetéseket tartalmazza, melyek összege 2005. évre 3,5 milliárd forint.

1.4. A központi költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok

A költségvetési fejezetek 2005. évi tervezett saját bevétele 711,9 milliárd forint. A bevételek a kiadások 24 %-át fedezik, figyelembe véve a bevételek tervezésére, átcsoportosítására vonatkozó szabályokat.

A fejezeti összes saját bevételeken belül a központi költségvetési szerveké 514,5 milliárd forint. E bevételek önmagában meghatározó hányada (mintegy 40 %-a) a térítésköteles alapfeladatok ellátásával, az alaptevékenységgel összefüggő szolgáltatások nyújtásával kapcsolatban keletkezik. A többszoros finanszírozás

révén itt jelenik meg a társadalombiztosítás pénzügyi alapjaiból és a Munkaerő-piaci Alapból származó bevétel is (mintegy 25 %). A maradék államháztartáson belülről és kívülről átvett forrás.

Az intézmények felé fokozott elvárás a bevételek reális tervezése, ezen belül az egyes köz- és egyéb szolgáltatások, bérbeadások árainak és díjainak emelése a tényleges teljes költségek szintjéig.

A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei két részből tevődnek össze: egyrészt a saját bevételekből, másrészt az Európai Unió költségvetéséből származó támogatásokból.

A saját bevételek a fejezeti kezelésű előirányzatok által ellátandó feladatokhoz más fejezetektől átvett pénzeszközöket, illetve a működéssel kapcsolatos bevételeket tartalmazzák.

A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok bevételei közül mintegy 176,6 milliárd forint európai uniós forrásból származik.

A legrégebbi előcsatlakozási eszköz, az 1989-ban indult PHARE program keretében a csatlakozás előtti időszakban elindult programokból illetve a PHARE program utódjának tekinthető Átmeneti támogatás programjaiból elsősorban intézményfejlesztésre 2005-ben összesen 35,0 milliárd forint kerül kifizetésre, melyből 21,1 milliárd forint az európai uniós forrás.

Az agrárgazdaság modernizációját, a környezetbarát gazdálkodást és a vidékfejlesztést támogató SAPARD - előcsatlakozási - program és a csatlakozás után indult Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján tervezett központi költségvetési forrás összesen 13,7 milliárd forint, melyhez 50,0 milliárd forint EU finanszírozás társul.

A Kohéziós Alap támogatással megvalósuló projektek – ideértve a csatlakozás előtt még ISPA projektként indult beruházásokat - támogatására 2005-ben a törvénytervezet szerint összesen 23,5 milliárd forint uniós forrás és 20,1 milliárd forint központi költségvetési finanszírozás kerül kifizetésre.

A Strukturális Alapok támogatásainak túlnyomó részét a Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT), illetve – uniós terminológiával – a Közösségi Támogatási Keret (KTK) alapján használjuk fel. Az NFT 5 fő fejlesztési területet, ún. Operatív Programot jelöl meg, ezek a következők:

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program, mely céljaira (a foglalkoztatási szint emelésére, a munkaerő versenyképességének javítására, az egészségügy fejlesztésére) várhatóan összesen 36,3 milliárd forint kerül kifizetésre, melyből 19,5 milliárd forint az európai uniós támogatás. A magyar vállalkozások versenyképességének növelésére a törvényjavaslatban a *Gazdasági Versenyképesség Operatív Program* keretében 22,7 milliárd forint kiadás került megtervezésre. Ezen összegből 14,9 milliárd forint az uniós finanszírozás, 7,8 milliárd forint a központi költségvetési kiadás. A *Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program* forrásaira pályázók 2005-ben előreláthatólag 10,7 milliárd forint uniós és 3,6 milliárd forint kapcsolódó központi költségvetési támogatásban részesülnek. Az *Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program* előirányzatai 9,4 milliárd forint uniós forrást és 3,8 milliárd forint központi költségvetési támogatást tartalmaznak. A négy ágazati Operatív Program mellett az

ötödik egy átfogó, a többi programból is egyes célokat tartalmazó program a *Regionális Operatív Program*, mely az elmaradottabb térségek felzárkóztatására 13,8 milliárd forint kiadást irányoz elő. E kiadásból az Európai Unió költségvetéséből származó bevétel 9,7 milliárd forintot tesz ki.

Az Operatív Programokkal kapcsolatos előre nem látható kiadások fedezeteként minden programnál céltartalék került elkülönítésre. A céltartalékok összege meghaladja az 1,3 milliárd forintot.

Az Operatív Programok megvalósításával kapcsolatos általános kiadásokat (pl. az Operatív Programokra pályázók tájékoztatása) az ún. KTK technikai segítségnyújtás előirányzat finanszírozza. Az előirányzat 709 millió forintos kiadási összegéből 532 millió forint az uniós bevétel.

Strukturális Alap-támogatások az NFT-n kívül az ún. közösségi kezdeményezések keretében használhatóak fel. A határmenti együttműködést támogató INTERREG program uniós bevétele 1,6 milliárd forint, ehhez a magyar költségvetés közel 700 millió forint finanszírozást biztosít. Az esélyegyenlőség javítását, érvényre jutását elősegítő EQUAL program 2,3 milliárd forint kiadási előirányzatából az európai uniós bevétel meghaladja a 800 millió forintot.

A schengeni határok megerősítését szolgáló Schengen Alapból 2005. évre betervezett összeg uniós forrásból 13,5 milliárd forint, melyhez 3,5 milliárd forint hazai finanszírozás társul.

Az Európai Tanács különböző bizottságainak, testületeinek ülésére kiutazó magyar tisztviselők utazási költségeit mintegy 301 millió forint összegig a Külügyminisztérium fejezetében előirányzott uniós bevétel fedezi.

Mindegyik, részben uniós támogatással megvalósuló program, projekt kapcsán hangsúlyozandó, hogy a források felhasználása csak a lebonyolításban, forrás-felhasználásban részt vevő intézményeken, kedvezményezetteken múlik. Ha ugyanis a törvényben meghatározottnál nagyobb összegű európai uniós forrás kerülne felhasználásra, akkor a pótlólagosan szükséges központi költségvetési támogatás rugalmas átcsoportosítással, illetve az előirányzatok automatikus túllépésével biztosítható. Költségvetési akadálya tehát garantáltan nem lesz az uniós támogatások felhasználásának.

1.5. Befizetés az államháztartás alrendszeréből

A központi költségvetési szervek befizetési kötelezettségeinek 2005. évi tervezett összege 13,5 milliárd forint, melynek teljesülése az alábbi jogcímenek jelentkezik:

- a költségvetési törvényben meghatározott bevételek – az állami feladatok ellátása során létrehozott áru és készlet-értékesítés, az alaptevékenység körében végzett szolgáltatások ellenértéke és az intézmények egyéb sajátos bevételei – 15 %-ának, a helyiségek bérbeadásából származó bevétel 50 %-ának kincstári vagyoni utáni részesedés címén előírt befizetése;
- kizárólag saját bevételből gazdálkodó – a költségvetési törvényben meghatározott – intézmények tételesen megadott összegű befizetése;

- egyes bevételi előirányzatok pontosabb tervezésének elérése céljából előírt, az eredeti előirányzatot meghaladó többletbevétel 50 %-ának befizetése;
- a központi költségvetési szervek vállalkozási tevékenységből keletkező nyeresége - a társasági adó általános mértékével megegyező - 16 %-ának befizetése;
- a központi költségvetési szervek vagyonkezelésében lévő ingatlanok értékesítéséből származó bevételnek a központi költségvetés központosított bevételét képező hányada;
- a cégbejegyzések közzétételének költségtérítése.

A Munkaerőpiaci Alap összességében 81,3 milliárd forint befizetést teljesít. Az Alap hozzájárul a munkanélküli ellátórendszer változásával összefüggő feladatokhoz, valamint a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának támogatásához.

A helyi önkormányzatok befizetéseiből 2005. évben 6,5 milliárd forint bevétel várható a központi költségvetésben. E befizetések a helyi önkormányzatok előző évi zárszámadásával, illetve a zárszámadási törvényben az Állami Számvevőszék megállapításaival kapcsolatban rögzített – a normatív állami hozzájárulások és támogatások tervezésével, valamint a központosított, s a címzett és céltámogatások elszámolásával összefüggésben -, jogtalanul igényelt és felhasznált támogatások visszafizetéséből származnak. Itt szerepel a helyi önkormányzatok és költségvetési szerveik vállalkozási tevékenységből származó eredmény elszámolása során keletkezett befizetési kötelezettségeiből származó bevétel is, figyelemmel az alaptevékenység ellátásához felhasznált részre.

1.6. Állami, kincstári vagyonnal kapcsolatos befizetések

Az állami, kincstári vagyonnal kapcsolatos 201,9 milliárd forint összegű tervezett befizetések az osztalék-, a vagyonértékesítési és a koncessziós díjbevételeket foglalják magukba.

Az állam vállalkozói vagyonának hasznosítási bevételeiből az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. (ÁPV Rt.) 16,9 milliárd forint összegű osztalékot fizet a központi költségvetésnek. Az ÁPV Rt. befizetési kötelezettsége a társaság által beszedett osztalék mértékéhez igazodik.

A vagyonhasznosítási bevételek között szerepelnek a költségvetés koncessziós bevételei is. A szerencsejáték koncesszióhoz kapcsolódó 1,6 milliárd forint várható bevétel négy játékkaszinó befizetéseiből tevődik össze.

Az infrastruktúrával kapcsolatos koncessziós bevételek 2005. évi előirányzatában jelentős az ún. harmadik generációs frekvenciasávok (UMTS) értékesítésének ellenértékéből várhatóan jövőre befolyó 15 milliárd forintos részlet jelenti. A fennmaradó részt a GSM 900 és DCS 1800 frekvenciában érintett három mobilszolgáltató által fizetendő éves koncessziós díj teszi ki.

2005-től várhatóan megkezdődhet a kincstári vagyonba tartozó ingatlanok hasznosításának racionalizálása. Ennek keretében az állami feladatellátáshoz nem szükséges ingatlanokat a Kincstári Vagyoni Igazgatóság (KVI) értékesíteni fogja. Az

ingatlanok értékesítéséből - a költségvetési törvény előírása szerint –a KVI várhatóan 30 milliárd forintot fizet be a költségvetésbe.

Az autópályák finanszírozási rendje 2005-ben megváltozik. A folyamatban lévő beruházások finanszírozási konstrukciója átalakul. Ez a finanszírozási konstrukció feltételezi a köz- és magánszféra együttműködését.

1.7. A Magyar Nemzeti Bank befizetése

2005-ben az MNB Közgyűlése a 2004-es eredményre és eredménytartalékra tekintettel fog dönteni a 2004 január 1-jétől érvényes szabályok alapján arról, hogy milyen nagyságú osztalékfizetésre nyílik lehetőség, és ebből a költségvetés mekkora hányadot kíván elvonni. Az MNB 2004-ben számottevő veszteséget fog realizálni, mivel a devizatartalékon elérhető kamatbevétel alacsony szintet ér el a nemzetközi kamatok alakulása folytán, a kötelező tartalékon képződő haszon (seigniorage) megszűnik az MNB azon törekvése következtében, hogy a kötelező tartalékokra a korábbinál magasabb, az alapkamattal megegyező kamatot fizessen, a monetáris politikai célok érdekében magasan tartott alapkamat pedig a forint kamategyenleget rontja. Továbbá az állam a finanszírozás stabilitása és a monetáris célú devizatartalék növelése érdekében megnöveli devizahitel felvételét. A devizatartalékok magasabb szintje viszont eredményrontó hatású. Minderre tekintettel a Közgyűlésnek nem lesz módjában osztalékfizetéséről dönteni a 2004-es eredmény terhére.

A 2004-2007-es időszakra készített MNB-eredmény előrejelzés megalapozásánál az átlagos forint-euró árfolyamot alapul véve, lehet konzisztenciát teremteni a többi, MNB-vel kapcsolatban levő alrendszerre vonatkozó prognózissal. Az államadóssággal kapcsolatos kiadások számításánál alkalmazott alapkamatra vonatkozó előrejelzés szerepel a számítás feltételrendszerében. Az ÁKK által megadott kamatokon kívül az MNB prognózisa szerepel az MNB mérlegében jelentkező többi kamatlábra.

Az MNB nettó devizapozícióját meghatározó részben az állammal és az EU-val kapcsolatos tranzakciók befolyásolják (az állam devizahitel-felvétele, -törlesztése, devizakamat-fizetése, az EU-ból jövő devizatranszferek), kisebb részben az MNB monetáris politikai szándékait kifejező piaci devizaeladások és a jegybank kamategyenlege (amely főleg a devizatartalékon képződő kamatokból képződik). 2005-től 2007-ig az ÁKK devizalejáratait meghaladó devizahitel felvételét tervezi, ami a tartalékok növekedése irányában hat, csakúgy mint az EU-ból érkező devizatranszferek forintra váltása és a devizatartalékra fizetett kamat. A devizatartalékokat másfelől csökkenti a devizatartozások kifutása és az európai uniós eredetű deviza piacra vezetése az MNB által. Az MNB egyéb eszközeire és forrásaira az MNB készít előrejelzést. A likviditást szabályozó instrumentumok állománya (mind az aktív, mind a passzív oldalon) döntő részben a fenti módon számított egyéb állományi adatok alapján, maradványelven adódik.

2005-ben valószínűleg szükségessé válik az MNB deviza-értékpapírok piaci árfolyamára képzett kiegyenlítési tartalékanak veszteségtérítése, mivel a nemzetközi hozamok emelkedésével a jegybank nem realizált árfolyamveszteséget kénytelen elkönnyvelni. Ez azonban a költségvetés egyenlegét nem érinti.

1.8. Egyéb bevételek

Az egyéb bevételek 2005. évi előirányzata többek között az önkormányzatok által jogtalanul igénybevett támogatások utáni kamattérítésekből, a felszámolásokból származó bevételekből, a kezességvállalási díjakból, valamint az állami kezességvállalások visszatérüléséből tevődik össze.

1.9. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek

A tőkebevételek a Magyar Állam külföldre és belföldre nyújtott hiteleinek visszafizetését foglalják magukban. 2005-ben az állam tőkeköveteléseivel kapcsolatosan 6,8 milliárd forint a tervezett bevétel, amelyből 3,5 milliárd forint a külföldi követelések és 3,3 milliárd forint a belföldi adósokkal szembeni követelések várható visszatérülése.

A külföldi devizakövetelések a következő években fokozatosan csökkennek. A 3,5 milliárd forint várható bevételből — érvényes államközi adósságrendezési megállapodásnak köszönhetően — mintegy 3,2 milliárd Oroszországtól várható 2005-ben. Az orosz adósság törlesztésének tervezett bevételei áruszállítások, illetve szolgáltatásnyújtások ellenértékéből származnak.

A többi viszonylatnál a tervezett bevétel összesen 0,3 milliárd forint. A volt rubel elszámolású országoknak korábban nyújtott hitelekből származó bevételeknél Laosz és Albánia törlesztésére lehet számítani, míg a volt dollár elszámolású országok közül várhatóan Törökországgal és Algériával szembeni követelés csökken 2005-ben.

Az adóssággal kapcsolatos kamatbevételek 2005-ben 89 milliárd forintot tesznek ki. E bevételek a devizahitelek, valamint a forintkövetelések után a központi költségvetésbe befolyó kamatokat, továbbá az aukciós felhalmozott kamatokat tartalmazzák.

2005-ben a devizahitelekre 0,6 milliárd forint kamatot fizetnek, mely összeg a Világbank és az Európai Beruházási Bank (EBB) hiteladósainak kamattörlesztéseit, valamint a költségvetés devizaszámlájának kamatát tartalmazza.

A forintkövetelések tervezett kamatbevételeinek (88,4 milliárd forint) meghatározói a Kincstári Egységes Számla (KESZ) forintállománya után kapott bevétel, valamint a piaci államkötvények többszöri kibocsátásakor jelentkező felhalmozott kamat és aukciós árfolyamnyereség elszámolása.

Az MNB-nél elhelyezett KESZ után járó kamatbevétel nagyságát alapvetően a forint-számla állománya és a jegybanki alapkamat mértéke befolyásolja. A 2005-re tervezett 13,9 milliárd forintnyi bevétel az alapkamat tervezett fokozatos mérséklődése következtében a korábbi évekre jellemző összehasonlítva alacsonyabb.

A kamatbevételek nagyobb része (72,1 milliárd forint) a felhalmozott kamatok elszámolásából származik, melynek összege a piaci államkötvények kibocsátásának mértékétől és a hozamok alakulásától függ.

Az alárendelt kölcsöntőke-kötvények, illetve az állami kölcsön után járó kamatok bevétele 1,4 milliárd forintot jelenthet.

Új elemként jelenik meg a kamatbevételek között az EU által finanszírozott– de hazánk által megelőlegezett – intervenciós felvásárlások előfinanszírozási költségének uniós megtérítése, közel 1 milliárd forint összegben.

1.10. Visszatérítés az Európai Uniótól

A Csatlakozási Szerződés értelmében Magyarország – 2004-hez hasonlóan – 2005-ben is részesül visszatérítésben. Ezen a címen - a Ft/euró árfolyam változásától függően igen kis eltéréssel - 7,9 milliárd forint bevétel várható.

2. Kiadási előirányzatok

2.1. Egyedi és normatív támogatások

Gazdálkodó szervezetek támogatása - a közszolgálati műsorszolgáltatás nélkül – 2005-ben 110,5 milliárd forinttal, 4,5 %-kal magasabb az előző évi előirányzatnál. A támogatások, a térítések továbbra is elsősorban az iparban és a közlekedésben (vasút) jelennek meg.

Normatív termelési támogatás 52 milliárd forintos előirányzata a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának elősegítését szolgálja. A támogatás mintegy 55-60 ezer megváltozott munkaképességű dolgozó számára biztosít munkalehetőséget. Ezen belül az integrált foglalkoztatásban résztvevők száma megközelíti a 20 ezer főt. 2005-ben a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának szabályai - a támogatási mértékeket is beleértve – módosulnak. A változtatás lényege a strukturált – a megváltozott munkaképességűek egészségi állapotához jobban igazodó - támogatási feltételek kialakítása.

Az egyedi termelési támogatás keretében

- kerül sor a bányászati ágazat támogatására 1,4 milliárd forintos mértékben. A szénbányászat szerkezetátalakítása körében folytatódik a gazdaságtalan szénbányák bezárása. A költségvetés a bányavagyon-hasznosító részvénytársaságok kötelezettségeinek vagyonértékesítésből nem fedezhető hányadát fedezi;
- a költségvetés a közlekedési ágazatban a vasúti személyszállítási közszolgáltatási veszteségeinek ellentételezését biztosítja. A vasút (MAV Rt., GySEV) együttes veszteségtérítése, amely fedezi a vasúti társaságok menetdíj bevétellel nem fedezett veszteségeit 53,2 milliárd forint értékben, amelyből a GySEV részére számításba vett összeg 1,2 milliárd forint;
- az Eximbank Rt. kamatkiegyenlítési rendszere keretében 3,5 milliárd forint áll rendelkezésre, mint a vállalkozások hitelezését segítő kamattámogatási eszköz;
- a felszámolás alatt lévő vállalkozások vagyonának megvásárlását elősegítő kamattámogatás 2003. január 1-jétől megszűnt, azonban az 5 éves futamidejű hitelekhez adott kamattámogatás folyósítása a 2002. december 31-ig megkötött szerződések alapján folyamatos kötelezettség. A 2005. évi előirányzat ennek megfelelően 30 millió forint. A támogatás azokat a kis- és középvállalkozásokat illette meg, amelyek felszámolás alá került cégek eszközeit - továbbhasznosítás céljából – a rendelet feltételeinek megfelelő hitellel vásárolták meg.

Az egyéb vállalati támogatások között a mecseki bányászatban foglalkoztatottak kereset-kiegészítésén, baleseti járadékainak és egyéb kártérítési kötelezettségeinek átvállalásán kívül az úgynevezett már megszűnt, de még járó támogatások igénybevételének forrása szerepel.

2.2. Közszolgálati műsorszolgáltatás támogatása

A 2005. évi költségvetésben a Kormány az üzemben tartási díj azon részének átvállalására kér felhatalmazást, amelyet egyrésztől a lakossági üzemeltetőknek, másrésztől a média törvényben nevesített kedvezményezett szervezeteknek kell megfizetnie. Az átvállalás alapjául szolgáló készülékszámot – korábbi javaslatoknak is megfelelően – magánszemélyek esetében az önálló háztartások számához igazítja, intézmények és egyéb szervezetek esetében a statisztikák alapján számított mérték szerint veszi figyelembe. A jogi személy és egyéb szervezet díjfizetőktől a továbbiakban az APEH hajtja be a díjat. Hogy az esetleg hiányosan befolyó összeg ne okozzon likviditási nehézségeket, egy erre szolgáló előirányzat terhére a Kormány átmenetileg, vagy akár véglegesen is a várható szintre egészíti ki a bevételt.

A jogi személy és egyéb szervezet díjfizetők befizetései következtében megtakarítható költségvetési forrást a költségvetés közszolgálati műsorszámok támogatási kerete formájában irányozza elő a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma fejezeti kezelésű előirányzatai között. Ennek rendeltetése a jogszabály által közszolgálatinak minősített, és így az Európai Unió vonatkozó jogszabályai szerint támogathatónak minősülő feladatok ellátása szempontjából fontos műsorszámok támogatása az audiovizuális műsorszolgáltatásban. A keretbe átcsoportosítható az üzemben tartási díj-bevétel kiegészítésére szolgáló előirányzat fel nem használt része.

Ugyanakkor elmarad a költségvetésből a korábbi években tervezett és az Országgyűlés által később felosztandó előirányzat. Továbbra is a szolgáltató Antenna Hungária Rt. előrejelzése szerinti összegben tartalmazza a költségvetés a műsorterjesztési költségeknek megfelelő támogatásokat, amit az Magyar Államkincstár közvetlenül a szolgáltatónak folyósít. Mindennek következtében a részvénytársaságok a költségvetésből származó jövedelmük pontos ismeretében készíthetik el üzleti terveiket.

Külön előirányzat szolgál a Magyar Televízió Rt. reorganizációs tervének megvalósításához szükséges, (nem létszámcsoökkentéssel kapcsolatos) egyszeri többletköltségek fedezetéül, valamint az M2 csatorna műsorideje terhére létrehozandó parlamenti hírcsatorna megvalósítására.

Nem tartozik a közszolgálati műsorszolgáltatás körébe: a Magyar Rádió művészeti együtteseinek az előző évvel azonos nagyságú, valamint a Magyar Távíráti Iroda 2,2 milliárd forintos támogatása.

2.3. A fogyasztói árkiegészítés

A fogyasztói árkiegészítés 2005. évi előirányzata az előző évvel azonos mértékben (117 milliárd forint) kerül meghatározásra. A fogyasztói árkiegészítés szabályai elsősorban a helyközi tömegközlekedésben változnak 2005. évtől. A módosítás értelmében a fogyasztói árkiegészítés alapja az előző évi támogatási alap inflációval növelt értéke lesz. A helyi tömegközlekedésben, valamint a komp- és révközlekedésben a fix összegű fogyasztói árkiegészítés valorizációja megtörtént. Ezen túlmenően a komp- és révközlekedésben a bérletárak jegyárhoz történő arányosítása miatt a bérletek támogatása az átlagosnál nagyobb mértékben emelkedik. A személyszállításban a tanintézetek bérletvásárlásaihoz kapcsolódó visszaélési

lehetőségek megszüntetése érdekében ezen vásárlások után igénybe vehető fogyasztói árkiegészítés köre leszűkül.

2.4. Családi támogatások, szociális juttatások

A családi támogatások rendszere 2005-ben alapvetően nem változik. A nyugdíjminimumhoz kötött ellátások (anyasági támogatás, GYES, GYET) a nyugellátások januári emelésének mértékével azonosan emelkednek.

A gyermekgondozási díj átlaga - az előző évi keresetnövekedéssel egyezően - mintegy 8 %-kal növekszik. A GYED felső korlátja (83000 Ft) a GYED és GYES arányossági követelményeire való tekintettel 2005-ben sem változik.

A jövedelemkiegészítő és pótló ellátások vonatkozásában rendszerszerű változással nem számolunk, az ellátások a nyugellátások emelésével azonos mértékben emelkednek. Jelentősebb létszámbővüléssel – a 2003. évi évközi jogkiterjesztő intézkedés következményeként – a fogyatékosági támogatás vonatkozásában számolunk, kisebb létszámemelkedéssel pedig a megváltozott munkaképességűek ellátásai vonatkozásában. A többi jövedelempótló ellátás esetében a létszám mérsékelten csökkenő tendenciát mutat.

2.5. Költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok

A Kormány középtávú gazdaságpolitikai programja és az ehhez illeszkedő költségvetési politika fordulatot hirdetett a közszféra működésében. A cél a kisebb, olcsóbb, de hatékonyabban, racionálisabban és kevésbé bürokratikusán működő állam megteremtése. Az adófizetők, a gazdaság és a társadalom szereplői által elvárt takarékos állam megteremtésének meghatározó eleme és tényezője a „többet kevesebből” elv érvényesítésével a kiadások visszafogása, tartós csökkentése.

A fenti célokhoz igazodva a Kormány döntése értelmében a tárcák ún. *fejezeti kezelésű előirányzatainak* tervezésénél - szakítva az eddigi bázis alapú módszerrel - a versengő igényeket újrarangsoroló nulla-bázisú eljárás került alkalmazásra. Az egyes fejezeteknek – az igényeiket programként megjelenítve – „pályázniuk” kellett a hiánykövetelményre is figyelemmel meghatározott nagyságú kormányzati pályázati keretre. A programok elbírálásának szempontrendszerét a Kormány meghatározta. Ennek értelmében a nem csökkenthető – nemzetközi vagy magánjogi szerződésen alapuló - kötelezettségeken felül kiemelt prioritást élveztek a társadalom- és fejlesztéspolitikai célok, a források decentralizált eloszthatósága, valamint a hatékony feladatmegvalósítás követelménye. A Kormány tételesen döntött a támogatott programokról (jogcímeikről) és a támogatás mértékéről, megvalósítva ezzel ezen előirányzati körben a nullbázisú tervezést. Egyszersmind a támogatási célok koncentrációja valósul meg, azonos forrásból is a hatékonyabb megvalósítást segítve.

A *költségvetési szervek* kiadásai az elmúlt évi előirányzatot alapul véve – a szerkezeti változások, korrekciók stb. átvezetése után – kerültek megállapításra azzal, hogy a 2004. évi egyensúlyjavító kormányzati intézkedések – új szerkezetben - tartósan érvényesítésre kerültek, valamint a gazdaságossági elvárások érvényesítése céljából a támogatási előirányzat további 5 %-os csökkentésére került sor.

A Kormány 2004 nyarán döntött az államháztartás hatékony működését elősegítő szervezeti átalakításokról és az azt megalapozó intézkedésekről. A pénzügyminiszter által kiadott szempontrendszer érvényesítése, valamint az előírt konkrét intézkedések kidolgozása, végrehajtása megkezdődött, s egyes esetekben már a jövő évben megtakarítással jár. Ezzel együtt ez csak a megindult szervezeti modernizáció és az állami forrásokat terhelő kötelezettségek átcsoportosítása első lépcsőfokának tekinthető.

A fenti szempontok és követelmények figyelembe vételével a központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok alakulását az alábbi táblázat mutatja:

milliárd forintban

	2005. év		
	Kiadás	Bevétel	Támogatás
Költségvetési szervek	1810,6	514,4	1296,1
Fejezeti kezelésű előirányzatok	1137,3	196,7	940,6
ÖSSZESEN:	2947,9	711,1	2236,7

A központi költségvetési fejezetek intézményi címenek és fejezeti kezelésű előirányzatként tervezett költségvetésének 2005. évi kiadási főösszege együttesen 2947,9 milliárd forint. Ezen belül:

- A költségvetési szervek kiadásainak növekménye 63,8 milliárd forint (3,6 %), ami döntő részben a saját bevételek 37,7 milliárd forintos (7,9 %) tervezett emelkedéséből adódik. A mintegy 26,0 milliárd forintos támogatás növekmény jórészt bérpolitikai intézkedéseket szolgál.
- A fejezeti kezelésű előirányzatok a nullbázisú módszer alkalmazásával kerültek meghatározásra. Az előirányzatok meghatározásánál elsőbbséget élvezett az Európai Unió még le nem zárult előcsatlakozási alapjaihoz, valamint a Nemzeti Fejlesztési Tervben szereplő programok hazai társfinanszírozásához szükséges források biztosítása.

A keresetek alakulása

A személyi jellegű kiadások mintegy 1173 milliárd forintot, az intézményi kiadások 65 %-át, az összkiadások 40 %-át teszik ki.

Az államháztartásba bevont források hatékony – a feladatellátás mennyiségével és legfőképpen minőségével arányos – felhasználásának követelménye ezen meghatározó arányú kiadásoknál különösen fontos. A hatékonyság nem önmagában a szervezetrendszer gazdálkodásával szembeni elvárás. Alapvető, hogy a követelmény- és feltételrendszer hatásának érvényesülése az állampolgárok számára is érzékelhető legyen a szolgáltatások magas színvonalán keresztül.

Az elmúlt évek jelentős bérpolitikai lépéseire támaszkodva a következő években az elért bérszínvonal reálértékének a korábbiakhoz képest kisebb ütemben, de a nemzetgazdasági teljesítményekkel és a versenyszféra kereseteivel összhangban növekednie kell. A közszférában foglalkoztatottak számára érzékelhető keresetnövekedést indokolt – reálértéken – biztosítani.

A bérpolitikának a felvázolt követelményrendszert együttesen kell érvényesítenie a megfizetett közszolgáltatást végzők, az adófizetők és szolgáltatást igénybevevő állampolgárok körében.

A 2005. évben az egy főre jutó bruttó keresetek – figyelemmel az inflációra és a személyi jövedelemadó-rendszer javasolt változtatására – 6 %-os emelését indokolt a források megteremtésével és az illetményrendszerek előírásával előíranyozni. Ezen belül a hatékonyság-növelésnek, a szolgáltatások minősége javításának is realizálódnia kell az illetményrendszerek szabályozási szintjén, minőségi munkavégzésre ösztönözve.

Ennek megfelelően az illetményemelés realizálására részben a munkavállalónál garantált elemek (illetményalap, illetménytábla) módosításával, részben intézményszinten garantált, differenciált személyi ösztönzést megalapozó elemek beépítésével, illetve erősítésével kerül sor.

Jogviszonyoként:

- köztisztviselők: az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanácsban folyó tárgyalások eredményei figyelembevételével emelkedik a köztisztviselői illetményalap, továbbá a költségvetési szerv a 2004. évi bázis keresettömeg 2 %-os mértékéig köteles (másra nem használható) teljesítményösztönző keretet képezni.

Az ösztönző keret felhasználásának alapja: alapilletmény eltérítése teljesítményértékelés alapján, illetve céljuttatás megállapítása többletfeladat ösztönzésére és elismerésére. A munkáltatói mozgástér bővítésére és egyúttal az ösztönzés hatékonyabb megvalósítására az alapilletmény-eltérítési lehetőségnél a +20 %-ot indokolt +40 %-ra emelni.

Tekintettel arra, hogy a szolgálati jogviszonyban állók illetményének vetítési alapja a köztisztviselői illetményalap, a három terület – az egyes területek közötti bizonyos különbségek figyelembevételével – együttesen kezelt.

- közalkalmazottak: a Kormány javaslatot tett az illetménytáblák (általános és felsőoktatási-kutatói) tételei, valamint a közalkalmazotti pótlékalap emelésére. A megvalósuló emelés érdekegyeztetés függvénye. A javaslat az előírányzott 6 %-nál nagyobb mértékű táblaemelésre irányul a 2004. évben végrehajtott keresetemelések utólagos táblába illesztésének realizálására.

E körben is kezdeményezett új elem: a költségvetési szerv köteles ösztönző keretet képezni a 2004. évi bázis keresettömeg 2 %-áig. A keret felhasználásának alapja: a közalkalmazotti törvényben újrászabályozott teljesítmény, illetve többletfeladat elismerésére szolgáló kereset-kiegészítés.

- igazságszolgáltatásban dolgozók: a legalacsonyabb bírói/ügyészi alapilletmény 6 %-kal emelkedik. Figyelemmel e terület rendszerbeli specifikumaira, nem lehet ösztönző elemet beépíteni.

Forrásoldalról az elvárt nominális keresetnövelést intézmény-csoportonkénti differenciálás alapján részben a központi költségvetés biztosítja, részben azt a felügyeleti és a költségvetési szerveknek kell megteremteniük saját hatáskörű – olcsóbb és hatékonyabb működést eredményező – intézkedésekkel.

A minisztériumoknál, központi hivataloknál, háttérintézményeknél és a dekoncentrált szervezeteknél teljes egészében saját hatáskörben kell megteremteni a fedezetet. A többi területen 4,5 %-os mértékig – támogatásarányosan, mintegy 21 milliárd forintos összegben – a központi költségvetés támogatást nyújt; 1,5 százalékpontnak megfelelő összeg fedezetéről pedig szervezési, szervezeti intézkedésekkel kell gondoskodni.

A 2004. évi 13. havi illetmény a közalkalmazotti körben visszapótlásra kerül, a köztisztviselői körben a forrásról saját hatáskörben kell gondoskodni.

Belső forrás megteremtésére alkalmas saját hatáskörű intézkedés lehet természetes folyamatok realizálásából, a szervezet, a munkaszervezés racionalizálásából, a korszerűbb, szervezettebb feladatellátásból, teljesítménynövelésből, valamint a jogszabályokban rögzített feladatok indokoltságának, a humán erőforrás kapacitáskihasználtságának, leterheltségének felülvizsgálatából származó létszám-megtakarítás, továbbá bevételek bővítése.

A központi költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak kormányzati funkcióként történő bemutatása

A következőkben államháztartási funkcióként összevontan bemutatott intézményi és fejezeti kezelésű előirányzatok részleteit, a célok és feladatok alakulását a fejezeti indokolások tartalmazzák.

A törvényhozó és végrehajtó szervek kiadása – 151,2 milliárd forint – döntően az államhatalmi szervek, valamint a minisztériumok igazgatása kiadási előirányzatainak összességét foglalja magában. A törvényhozó szervek kiadásainak jelentős része az Országgyűlés hivatali szerveinél jelentkezik. A javasolt előirányzat – a zavartalan működés mellett – új jogcímenek lehetővé teszi az Európai Parlament magyarországi képviselői munkája anyagi háttérének finanszírozását, illetve az Európai Unióhoz való csatlakozással kapcsolatban jelentkező további többletfeladatok ellátását. A végrehajtó szervek előirányzata a minisztériumok igazgatási, illetve egyes igazgatási jellegű feladatot ellátó országos hatáskörű szervek kiadásait tartalmazza. E területen különösen hangsúlyozott kötelezettség a takarékos, ugyanakkor hatékony közigazgatással szembeni elvárások érvényesítése, a feladatok és ellátásuk módjának, feltételeinek felülvizsgálata és ésszerűsítése. A Kormányprogramban rögzítettekhez igazodóan prioritást kap az uniós tagságból eredő kötelezettségek teljesítése egyes intézmények működésében (pl. Közigazgatási Hivatalok, Területi Főépítészeti Iroda). A minisztériumok igazgatási kiadási előirányzata e követelménynek megfelelően a 2004. évi szinten marad vagy csökken azzal együtt, hogy a működés és a gazdálkodás hatékonyságának növelésével a keresetnövekedés fedezetéről is gondoskodniuk kell.

A pénzügyi és költségvetési tevékenységek és szolgáltatások között meghatározó az APEH, a VPOP és a Kincstár kiadásai. Itt jelenik meg a Schengen Alap PM fejezethez tartozó 4,7 milliárd forintos előirányzata is, valamint azon uniós programok kiadásai, amelyek pénzügyi, vámügyi, ellenőrzési tevékenységhez kapcsolódnak.

A külügyi terület 47,7 milliárd forint kiadási előirányzatból gazdálkodhat. Ez az összeg magában foglalja kiemelten támogatott célként az EU tagságból eredő műszaki, technikai, biztonsági, informatikai követelmények 2005. évi teljesítését, az EU-val kapcsolatos képzést, ismeretszerzést, Magyarország nemzetközi szervezetekben viselt tagságából származó fizetési kötelezettségeit, a külképviseletek működését és

elhelyezését (pl. a brüsszeli EU Állandó Képviselői épületvásárlását), a határon túli magyar szervezetekkel kapcsolatos feladatok ellátását, az állami protokoll kiadások finanszírozását.

Az alapkutatás funkció előirányzataiból – 47,2 milliárd forint - a költségvetési rendszerű kutatóintézetek működése, a K+F szférához kapcsolódó közalapítványok támogatása és az előző években megkezdett programok folytatása finanszírozható. A jogszabályon alapuló többleteken (bérek, tiszteletdíjak emelése) felül a Magyar Tudományos Akadémiánál pótlólagos támogatás áll rendelkezésre az EU 6. Kutatási és Technológiai Demonstrációs Keretprogramjába történő fokozottabb bekapcsolódásra és ezzel összefüggésben többletforrások felhasználásának elősegítésére.

Az általános közösségi szolgáltatások funkció jelentősebb eleme a Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatalának működési és szakmai (pl. a központi nyilvántartások informatikai feladatai, az anyakönyvi szolgáltató rendszer) kiadása, valamint a Központi Statisztikai Hivatal központi és regionális szervezeteinek kiadása.

A védelmi kiadások 2005-ben 245,1 milliárd forintot tesznek ki. Mindezen előirányzatok biztosítják a Honvédelmi Minisztérium hivatalainak és háttérintézményeinek, a Magyar Honvédség működésének alapvető feltételeit, a személyi juttatások és járuléki kifizetését, a nemzetközi kötelezettség vállalások költségeit, a központi beruházások – lakásépítés és támogatás, katonai védelmi beruházások – összegét, valamint a Gripen repülőgépek bérleti díját az egyéb járulékos költségekkel együtt. Ezen túlmenően az előirányzatok lehetőséget biztosítanak a védelmi felkészítéssel kapcsolatos feladatok, valamint a hadiipari technológiaszerkesztő beruházások támogatására.

A döntően a Bíróságok és Magyar Köztársaság Ügyészsége fejezeteket magában foglaló igazságszolgáltatás legfontosabb feladatai 2005-ben az illetményemelés fedezetének biztosítása, illetve a már megkezdett ügyészségi és bírósági épületberuházások befejezése, ezen felül egyes törvénymódosítások miatti többletkiadások és a PHARE támogatások hazai önrészeről való gondoskodás.

Az igazságszolgáltatási reform folytatásaként az Igazságügyi Minisztériumnál többletforrás jut a pártfogói hálózat, a „nép ügyvédje” program (jogi segítségnyújtás) fejlesztésére, a társadalmi bűnmegelőzési programra. A 2003-ban létrehozott, megyei hivatalokkal rendelkező IM Pártfogó Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálat Országos Hivatalánál a kibővült feladatok ellátására létszámfejlesztés valósul meg.

A rendvédelem és közbiztonság területe a 2005. évben 444,0 milliárd forint kiadási előirányzattal gazdálkodhat.

A rendvédelem körében a Polgári Nemzetbiztonsági Szolgálatok előirányzatai az ország biztonsága érdekében - a megnövekedett külső kockázatokra tekintettel - az eszközök és szervezetek fejlesztésével a felderítés és hírszerzés eredményességének javítását, a terrorizmus és bűnözés elleni hatékony fellépést teszik lehetővé.

A bel- és igazságügy (pl. az EU Bizottság által meghatározott rendőrségi normák, valamint a kapacitás erősítése) területén az uniós tagságból eredő kötelezettségek

igényeltek többletforrást (2,0 milliárd forint). A Határőrségnél a schengeni határforgalom-ellenőrzési és határőrizeti rendszer továbbfejlesztése, az informatika eszközpark korszerűsítése, technikai fejlesztése uniós források (PHARE, Schengen Alap) bevonásával (ehhez a hazai forrás 2,5 milliárd forint) valósul meg, működtetéséhez a határőrségnél létszámfejlesztésre kerül sor.

A közbiztonság javítását szolgálja a Rendőrségnél a közterületi jelenlét és reagálóképesség kiterjesztése, a közlekedésbiztonság, továbbá a mobilitás és akcióképesség feltételeinek javítása, a szakközépiskolákban végző hallgatók alkalmazása (támogatás kb. 2,0 milliárd forint). A modernizációt célozza a Rendőrség 2005-2010. között megvalósuló programja, amely keretében az -amortizálódott gépjárművek és egyéb (fegyverzeti és rendészettechnikai stb.) eszközök cseréjére, korszerűsítésére kerülne sor (2005. évi ütem 1,0 milliárd forint).

A Katasztrófavédelem esetében is hangsúlyosan jelentkeznek az uniós csatlakozásból következő, kiemelten a SEVESO II. irányelv végrehajtásából adódó feladatok. Mint például a katasztrófa elhárításban, illetve a veszélyhelyzet-kezelésében érintett országos és területi szervek egységes infokommunikációs rendszerbe integrálása.

A közbiztonsági, közigazgatási és tűzvédelmi beruházások programja (2,0 milliárd forint) a rendészeti és egyéb feladataikat ellátó szervek elhelyezéséül szolgáló épületek (pl. rendőrőrsök, határforgalmi és határőrizeti kirendeltségek épületei) folyamatban lévő átalakítását, rekonstrukcióját szolgálja.

A büntetés-végrehajtás intézményrendszere 2,0 milliárd forint többlettámogatásban részesül. A rendelkezésre álló előirányzat a működőképesség folyamatos fenntartásán túlmenően lehetővé teszi az intézetek – jogszabályi változás miatti – átalakítását, hogy alkalmassá váljanak az előzetes letartóztatás végrehajtására, folytatódik a Sopronkőhidai Fegyház és Börtön rekonstrukciója, befejeződik a pécsi intézet bővítése, s megkezdődnek az állami és magántőke együttes bevonásával megvalósuló (PPP) két új, 700 férőhelyes börtön építésének előmunkálatai.

A felsőoktatás 2005. évi kiadása (az intézmények valamennyi funkciót tartalmazó, valamint a fejezetek központi felsőoktatási kiadása) mintegy 365,0 milliárd forint, támogatása közel 195,0 milliárd forint, bevétele kb. 170,0 milliárd forint. E funkcióhoz az állami és nem állami felsőoktatási intézmények képzési, tudományos és fenntartási feladatait, infrastrukturális fejlesztéseit (a korábbi években megkezdett kollégiumi, oktatási, könyvtár beruházások támogatásainak folytatásait), a hallgatók juttatásait (benne a szeptembertől emelkedő lakhatási és kollégiumi támogatást), oktatói-kutatói ösztöndíjakat, felsőoktatási hazai és uniós szakmai fejlesztéseket, továbbképzéseket biztosító előirányzatok tartoznak.

A központi alap- és középfokú oktatási hazai és uniós támogatások (együtt kb. 106,0 milliárd forint kiadás) körében a szokásos feladatok mellett 2005-ben kiemelt szerepet kap a kétszintű érettségi előkészítésének és lebonyolításának finanszírozása, az oktatási nyilvántartások korszerűsítésének, továbbfejlesztésének támogatása. Jelentős súllyal szerepel e funkción belül a nem állami közoktatási intézmények támogatása, melynek 2005. évi többlete mintegy 17,0 milliárd forint, ugyanakkor lépések indokoltak a kiadási szükséglet mérséklésére.

Az egyéb oktatás funkciót az oktatási intézmények, háttérintézmények, regionális átképző központok, hazai, nemzetközi – benne: határon túli – közalapítványok, egyes központi köz- és felsőoktatási, szak- és felnőttképzési feladatok, nemzetközi és uniós programok kiadása alkotja.

Kulturális tevékenységek és szolgáltatások területén a támogatási előirányzat több mint 97 %-át a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma fejezete tartalmazza, jelentős részben az intézmények előirányzatai. A fejezeti kezelésű előirányzatoknál a Millenniumi Városközpont Kulturális Tömb (Művészetek Palotája) 9,5 milliárd forint összegű előirányzata a bérleti díjfizetési kötelezettség és működtetés, szakmai programok teljesítésére szolgál. Az előirányzat lehetőséget ad továbbá a kulturális tevékenységet végző szervezetek működésének támogatására, kulturális beruházásokra és különféle programok (pl. kulturális nagyrendezvények és múzeumi szakmai programok /"Alfa-program"/, Közkincs program - "A köz műveltségéért", A jövő könyvtára: a könyvtár a jövő, Levéltár és nyilvánosság) lebonyolítására.

A hitéleti tevékenység keretében az egyházi alapintézmények működését 11,8 milliárd forint támogatással segíti a költségvetés – kiegészítve az állampolgárok 1 %-os személyi jövedelemadó rendelkezéseit 0,25 %-ról 0,9 %-ra. Az egyházi fenntartású közgyűjteményi és közművelődési intézmények támogatására kb. 805,6 millió forint fordítható. A hitoktatók támogatására mintegy 3,3, a vidéki egyházi szolgálatot teljesítők juttatására 1,5, beruházási és rekonstrukciós támogatásokra pedig 1,2 milliárd forint támogatás szolgál. A volt egyházi ingatlanok tulajdonrendezése során megállapított egyházi járadékokra 7,8 milliárd forint áll rendelkezésre.

A kisebbségi és etnikai szervezetek működését és programjaik megvalósítását az országos kisebbségi önkormányzatok számára biztosított 870,2 millió forint, valamint a kisebbségi oktatási és kulturális feladatokat támogató 992,7 millió forint biztosítja.

A tüzelő- és üzemanyag, valamint energiaellátási feladatok intézményeinek (Magyar Műszaki Biztonsági Hivatal, Magyar Energia Hivatal, Országos Atomenergia Hivatal és az energetikai programok) feladatainak 2005. évi kiadása 5,6 milliárd forint. Feladataik forrását alapvetően – a hatósági eljárási, vizsgálati, engedélyezési, felügyeleti és ellenőrzési tevékenységükből származó – saját bevételből (5,1 milliárd forint) biztosítják.

A mező-, erdő-, hal és vadgazdálkodási ágazat összes kiadási előirányzata 321,5 milliárd forint, melynek forrása 98,2 milliárd forint saját bevétel és 223,3 milliárd forint költségvetési támogatás. A mezőgazdasági termelők költségvetési támogatását önálló alfejezet tartalmazza.

A bányászat és ipar feladatait végző intézmények (Magyar Geológiai Szolgálat, Magyar Bányászati Hivatal, Szénbányászati Szerkezetátalakítási Központ) és a központi beruházások 2005. évi kiadása 5,7 milliárd forint, költségvetési támogatása 4,6 milliárd forint, az összeg az intézmények geológiai, bányászati, szakigazgatási és felügyeleti feladatainak forrását biztosítja, melyből a magyarországi uránipar megszüntetéséhez kapcsolódó rekultivációs beruházási feladatokra 1,3 milliárd forint áll rendelkezésre.

A távközlési ágazat együttesen kb 40,0 milliárd forintos kiadási előirányzatából 16,5 milliárd forint a kizárólag saját bevételből gazdálkodó hírközlési intézményeknél

realizálódik, melyből 4,1 milliárd forint befizetési kötelezettséget ír elő e törvény a központi költségvetés számára. A kiadások másik meghatározó tétele 17,4 milliárd forintos összegben az informatikai, távközlés-fejlesztési és frekvenciagazdálkodási programok végrehajtását szolgálja. A nevezett forrás felhasználásával tervezett feladatok közül kiemelkednek a következők:

- a Közháló program (benne újabb 5.000 végpont a felső- és középfokú oktatási intézmények számára, végső cél az összes hazai település közcélú intézményeinek szélessávú Internet bekötéssel történő ellátása),
- a Jövő Háza program (az információs társadalom jövőképeinek összefogása, helyt adva az ebben szerepet vállaló kezdeményezéseknek, kiállítások, konferenciák szervezése, tantervi oktatási feladatok ellátása, valamint a felsoroltak elhelyezésére szolgáló épület kialakítása),
- a Nemzeti Digitális Adattár [NDA] és a kapcsolódó Nemzeti Audiovizuális Archívum [NAVA] programok beindítása,
- az e-Magyarország program (közösségi Internet hozzáférési pontok számának jelentős növelése, az elektronikus ügyintézés lehetőségének az állampolgárok számára történő bővítése),
- szociális támogatás a rászorult előfizetők részére, az egyetemes hírközlési szolgáltatások igénybevételéhez.

Az egyéb gazdasági tevékenységek és szolgáltatások területén a központi költségvetés 142,6 milliárd forintos támogatási és 101,0 milliárd forintos saját bevételi forrás felhasználásával 243,6 milliárd forintos kiadási lehetőséget biztosít a rendkívül széleskörű feladatok végrehajtására. Ebből:

- a Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP), amely 15,2 milliárd forintot biztosít beruházás ösztönzésre, kis- és középvállalkozások fejlesztésére, információs társadalom és gazdaságfejlesztési feladatokra,
- a Kohéziós Alap támogatásából megvalósuló projektek 24,9 milliárd forintos összege közlekedési és infrastrukturális fejlesztéseket támogat,
- a Terület- és régiófejlesztési célelőirányzat 26,7 milliárd forintos összege a területfejlesztés központi és – döntő mértékben - decentralizált programjainak támogatására szolgál,
- kiemelt térségek területfejlesztésére, a Vásárhelyi terv továbbfejlesztésére, kiemelt infrastrukturális és vállalkozási övezetek fejlesztési feladataira együttesen további 4,0 milliárd forint áll rendelkezésre.
- az idegenforgalom fejlesztése, az ezt szolgáló Turisztikai célelőirányzat összege 9,2 milliárd forint,
- a Tisza völgy árvízvédelmi fejlesztéseit szolgáló Vásárhelyi terv beruházási munkái, a rendelkezésre álló keretösszeg 8,0 milliárd forint,
- az ár- és belvízvédelmi művek fejlesztési és állagmegőrzési feladatainak folytatása 2,0 milliárd forint,

- a Humánerőforrás fejlesztési Operatív Program (HEFOP) összesen 13,2 milliárd forinttal támogatja az aktív munkaerőpiaci politikák megvalósítását, a munkaerőpiacra történő belépés elősegítését és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem feladatait,
- közmunkaprogramok támogatására 2005-ben több mint 4,0 milliárd forint áll rendelkezésre.

A központi költségvetés környezetvédelemre fordított főbb kiadási tételei:

- a szennyvízelvezetési és tisztítási programra előirányzott 1500 millió forint a vizek állapota további romlásának megelőzését, a felszíni és felszín alatti vizek jó állapotának elérését, valamint a lakosság egészséges ivóvízellátásának biztosítását szolgálja,
- a Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program (KIOP) környezetvédelem előirányzata (mintegy 5,4 milliárd forint) önkormányzati környezetvédelmi fejlesztésekre, elsősorban szennyvíz –és hulladék-beruházásra szolgál,
- a Kohéziós Alap támogatásával megvalósuló környezetvédelmi beruházások (szennyvíztisztítók, hulladéklerakók) kiadási összege 18,7 milliárd forint,
- a környezetvédelem hulladékgazdálkodási feladatait, a hulladékkezelés fejlesztésének és régi lerakók rendezésének támogatását 3,4 milliárd forint biztosítja,
- a kárelhárítás kiemelkedő feladata a Metallochemia és környezetének kármentesítése, ennek előirányzata több más folyamatban lévő kárelhárítási programmal együtt 4,5 milliárd forint,
- megkezdődik a európai közösségi jelentőségű természetvédelmi területek (Natura 2000) védelmét szolgáló program megvalósítása, 2005. évben 150 millió Ft szolgálja a program indítását.

Agrár- és vidékfejlesztés

Az uniós csatlakozást követően az agrárgazdaság résztvevői Magyarországon is, döntően, a közös agrárpolitikának megfelelő támogatásokra jogosultak. A 2006-ig terjedő időszakban a legfontosabb gazdaságpolitikai cél az, hogy az agrárgazdaság szereplői az Európai Unió által biztosított támogatási lehetőségeket minél jobban, minél nagyobb hatásfokkal tudják kihasználni. Az elfogadott 2004-2006 közötti programok alapján a gazdaság többi szereplőitől eltérően, a mezőgazdálkodásban nemcsak fejlesztési, hanem jelentős összegű jövedelemkiegészítő támogatásban is részesülhetnek a termelők.

Az agrárgazdaság céljaira 2005-ben a központi költségvetés együttesen 158,4 milliárd forintot biztosít, amelyet az Unióból érkező források 169,3 milliárd forinttal egészítenek ki. A rendelkezésre álló összes forrás 2005-ben tehát 327,7 milliárd forint. Az agrár és vidékfejlesztési támogatások 2005-ben igénybe vehető összegeit az általános indokolás melléklete tartalmazza.

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) programjaiból a 2005. évre esedékes kifizetési lehetőség 44,1 milliárd forint. A kötelezettségvállalás EU által jóváhagyott kereteit a törvény 18. számú melléklete tartalmazza.

A fejezeti kezelésű nemzeti támogatások egy része a megszokott hazai célok megvalósítását segíti, más részük a korábbi évek jogszabályai által meghatározott kifizetésekre szolgál. A közvetlen termelői, vagyis az egységes területalapú támogatást kiegészítő nemzeti támogatás csak az EU által jóváhagyott célokra és mérték szerint folyósítható központi költségvetésből. Így például kiegészítő támogatás adható a szántóföldi növények, a rizs, a dohány, a húshasznosítású marha és borjú, az anyatehén, az anyajuh és tej ágazatokban. A kiegészítő támogatások forrása a folyó kiadások és jövedelem-támogatási előirányzat, amely egyidejűleg tartalmazza a korábbi évek kötelezettségvállalásaiból eredő, tárgyévi kifizetéseket is.

A SAPARD programra a következő két évben már nem lehet új pályázatot benyújtani, a költségvetési előirányzat csak a megkötött szerződések megvalósítási ütemeinek megfelelő pénzforgalmi kifizetéseket biztosítja.

A XIX. EU Integráció fejezetben az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP) a 2004-ben kihirdetett fejlesztési célokra vehető igénybe és szerződéskötésre csak a SAPARD pályázatok lezárása után kerülhetett sor. A következő költségvetési évben felhasználható összeg 13,4 milliárd forint.

A kizárólag Európai Uniótól származó közvetlen termelői, vagyis az egységes területalapú támogatást a Magyar Államkincstár előlegezi meg. A piaci támogatások közül a vállalkozói támogatásokhoz a export és a belpiaci intézkedések tartoznak, amelyek kizárólag uniós jogszabályok alapján vehetők igénybe.

A támogatási célprogramok és a hozzájuk tartozó központosított bevételek közötti kapcsolat megszüntetése

2005-től az ún. támogatási célprogramok többségénél megszűnik a kapcsolat a célprogram támogatási előirányzata és a célprogramhoz tartozó központosított bevételek között. A célprogramok támogatási előirányzata tehát a költségvetési törvény 1. számú mellékletében meghatározott fix összeg, függetlenül a korábban hozzá tartozó központosított bevétel nagyságától. Ez egyben azt is jelenti, hogy a központosított bevételek előirányzathoz viszonyított többletbevétele, illetve az előirányzattól való elmaradása nem vonja majd maga után az adott célelőirányzat támogatási előirányzatának év közbeni növelését, illetve év végi csökkentését.

Azon támogatási célprogramoknál, amelyeknek központosított bevétellel való kapcsolatát külön jogszabály /pl. nemzeti kulturális alapprogramról szóló 1993. évi XXXIII. törvény/ írja elő, a célprogram 2005. évi támogatási előirányzata megegyezik a hozzá kapcsolódó központosított bevétel összegével. Változik azonban a bevételi különbözet elszámolásának módja. Ennek értelmében a ténylegesen befolyó bevétel nagyságától függetlenül a támogatási előirányzatként betervezett összeg áll majd a tárgyévben a célelőirányzat rendelkezésére, a tervezés kockázatát tehát a költségvetés állja. A tervezett és tényleges bevétel közötti különbözet pedig nem évközben, illetve évvégén, hanem – az év végi tényadatok ismeretében - a tárgyévet követő év elején egy összegben kerül elszámolásra. Az ezzel kapcsolatos végrehajtási rendelkezéseket

az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. Korm. rendelet fogja tartalmazni.

Az energiagazdálkodási célelőirányzatnál – a kompenzációs rendszer folyamatos, zavartalan működtetése érdekében - a jelenlegi szabályozás nem változik.

Központi beruházások költségvetési fedezete

A központi beruházások 2005. évi előirányzatainak kialakításánál - a hatékony felhasználás követelményeit kielégítve - elsősorban a szakmailag megalapozott, az európai felzárkózást biztosító, többnyire a korábban megkezdett beruházások a meghatározóak.

A kormányzati beruházások előirányzata meghaladja a 40 milliárd forintot. Az előirányzat közel harmada (32,1 %) az árvízvédelmi, vízügyi beruházások, illetve az egyéb víz-kárelhárítási és az egészséges ivóvíz biztosítása területen jelenik meg. Tovább folytatódnak (közel 8 milliárd forintos értékben) az oktatási tevékenységek és szolgáltatások területén a felsőoktatásban megkezdett beruházások, az egészségügyben a megkezdett kórház-rekonstrukciók és orvosi diagnosztikai eszközpark-korszerűsítések. Jelentős összeggel támogatja a költségvetés a nemzeti kulturális örökség keretében a műemlék rekonstrukciókat (Szent György tér, Mátyás templom, Visegrádi palota, stb.). Mintegy 6,2 milliárd forinttal kerül támogatásra az igazságszolgáltatás területén történő beruházások megvalósítása.

2.6. Államháztartás alrendszerének támogatása

Elkülönített állami pénzalapok támogatása

2005-ben három elkülönített állami pénzalap részesül költségvetési támogatásban összességében 18 071,4 millió forint összegben. A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap támogatása 5790 millió forint az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény 64. § (2) bekezdése alapján. A támogatás összegét az alapkezelő a Magyar Államkincstárral egyeztetve (A támogatás összege a törvényben meghatározott tényezők változásának következtében változhat, így az előirányzat-módosítási kötelezettség nélkül is eltérhet a tervezettől). Továbbá a 2003. évi LVIII. törvény alapján létrehozott Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap 84,5 millió forint, valamint a 2003. évi XC. törvény 2. § b) pontja és a 15. § (2) bekezdése alapján a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap 12 196,9 millió forint összegben.

Társadalombiztosítás pénzügyi alapjai támogatása

A társadalombiztosítási rendszer zavartalan működésének biztosításában fontos szerepet játszanak a garancia és hozzájárulás címén a központi költségvetésből származó támogatások. Az ezen a címen érkező összegek a járulékbevételeket követően a második legnagyobb bevételi csoportot képezik. A központi költségvetés 2005-ben a Nyugdíjbiztosítási Alap részére a következő jogcímenen nyújt támogatást:

- az államháztartási törvény előírása értelmében megtéríti a magánnyugdíj-pénztárakba átlépett személyek kieső járulékfizetéseinek összegét;

- szintén az államháztartási törvény előírásának megfelelően biztosítja az Alap költségvetésének kiegyensúlyozásához szükséges pénzeszközt;
- megtéríti a GYES-ben, GYED-ben, és GYET-ben részesülők után fizetendő nyugdíjbiztosítási járulékot.

A 2005. évben az első két helyen említett támogatási jogcím folyósításának rendje megváltozik, az első kilenc hónapban a korábbi évekre jellemző negyedéves utalások gyakorlatát felváltja az előirányzat 1/12 részének havonta, a tárgyhoz 10. napjáig történő folyósítása. A további hónapokban is havonként történik az utalás, de speciális szabályok szerint. Október és november hónapokban az éves előirányzat maximum 5 %-ának átutalása történik, a magánnyugdíj-pénztári megtérítés esetében a tárgyhoz 10. napjáig, a központi költségvetési támogatás esetében a tárgyhoz utolsó kincstári napjáig. A december havi megtérítés összegét felső korlátként az éves előirányzat összege, illetve

- az addig megtérített összegek és a várható éves magánnyugdíj-pénztári befizetések különbözete, valamint
- az addig folyósított összeget és az év végére várható költségvetési pozíciót is figyelembe véve a „0” szaldó eléréséhez szükséges „maradék rész” nagysága

határozza meg.

A finanszírozási szabályok megváltozása csökkenti az évközi hitelszükségletet, és egyszerűbbé teszi az Alap aktuális, havi költségvetési helyzetének reális meghatározását.

Helyi önkormányzatok támogatása

A helyi önkormányzatok 2005. évi szabályozásával elérendő fő célok:

- a helyi közszolgáltatás kistérségi társulások útján történő ellátásának ösztönzése,
- az önkormányzati közszolgáltatások színvonalának javítását szolgáló beruházások támogatása,
- a helyi tömegközlekedés gazdasági helyzetének javítása,
- a települési önkormányzati szilárd burkolatú belterületi közutak burkolatfelújításának támogatása,
- az európai uniós fejlesztési források hatékony felhasználása,
- a közoktatásban a méretgazdaságos feladatellátás ösztönzése, az esélykiegyenlítés folytatása, a korszerűbb taneszközök, felszerelések beszerzése és az informatikai rendszer fejlesztése,
- a szociális ellátásbővítést hozó Szolid program elindítása,
- az önkormányzati közszolgáltatásban dolgozók reálbéremelése.

2005-ben a helyi önkormányzatok 2776,5 milliárd forint *hitelbevételek nélküli bevétellel* gazdálkodhatnak. Ezen belül a központi költségvetési kapcsolatokból

(állami támogatások és hozzájárulások valamint az átengedett személyi jövedelemadó együtt) 1334,6 milliárd forint származik.

Az összeget növeli:

- az EU-ból származó - 2005-re két és félszereződő - forrás, 54,4 milliárd forint,
- az EU társfinanszírozását, valamint a kizárólag hazai forrásból megvalósuló fejlesztéseket szolgáló, fejezetektől átvett pénzeszköz, 60 milliárd forint.

Az így közel 1450 milliárd forintot kitevő támogatás csaknem 10 %-kal haladja meg az előző évi előirányzatot.

Ezen alrendszerben is érvényesülő racionális gazdálkodás révén a 2004. évin túl 2005-ben további megtakarítást kell elérni főként az ellátotti létszám csökkenésével arányosan.

A *megyei önkormányzatok*nál követelmény a túlburjánzott önként vállalt feladatok és igazgatási létszám szűkítése. A kötelező feladatok ellátását képesek biztosítani a központi intézkedések révén elérhető nagyobb illetékbevételekből, valamint a tetemes illetékhátralék behajtásából.

Pótlólagos támogatás segítségével 2005-ben felgyorsulhat a *kistérségi szinten önkéntesen szerveződő társulások* megalakulása, és biztosított lesz a már eddig megalakult kistérségi és az ezen belül működő hagyományos intézményfenntartó társulások által szervezett közszolgáltatások magasabb színvonalú ellátása.

Az államháztartás egészéhez hasonlóan a helyi önkormányzati szférában az egy főre jutó személyi juttatások 6 %-kal növekednek. A reálbér ennél is jobban nő a személyi jövedelemadózásnál elérhető nettó keresetnövekedés révén.

A béremelést, valamint a 13. havi illetmény visszapótlását az igazgatás területén teljes egészében helyi szervezési intézkedésekkel kell biztosítani. A helyi közszolgáltatás további területein mindössze 1,5 %-nyi béremelést kell kitermelni, a további emelés fedezete a központi költségvetésből áll rendelkezésre. Mindezek szükségessé tesznek helyi szervezési, ésszerűsítési döntéseket, amihez kapcsolódó egyszeri kiadásokat a központi költségvetés - erre elkülönített központosított előirányzataból - megtéríti.

A nyugdíjrendszerre épülő önkormányzati *szociális ellátások* (rendszeres szociális segély, időskorúak járadéka, rendszeres gyermekvédelmi támogatás stb.) továbbra is az ún. svájci indexálás alapján növekednek.

Az önkormányzatok szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatainak ellátásához adott költségvetési támogatások rendszere az előző évekhez képest szerkezetében lényegesen módosul. Az alapellátásban az eddigi általánosan lakosság szám szerinti finanszírozás helyett feladatarányosan kerül meghatározásra a szociális alapellátás feladataihoz kapcsolódó normatív hozzájárulások jelentős része (házi segítségnyújtás, étkeztetés, családsegítés, támogató szolgálat stb.). Ezzel a települési önkormányzatok helyben ellátandó kötelező szociális alapellátásaira fordítható (mintegy 19 milliárd forint) hozzájárulásból 13,5 milliárd forint a korábbiakhoz képest jelentősen átrendeződhet az e feladataikat mérhetően is ellátó önkormányzatok javára.

A 2005-ben induló Szolid program eredményeként bővülnek a helyi önkormányzatok által nyújtott szociális ellátások. Az aktív korú nem foglalkoztatottak segélyezése kibővül az anyasági ellátásból visszatérő és elhelyezkedni nem tudók körével. A súlyos egészségi állapotúak ellátását végzők ápolási segélye is emelkedik. A kisgyermekes anyák foglalkoztatásának segítése érdekében a gyermekek napközbeni ellátásához kapcsolódó normatív hozzájárulás jogcímei (bölcsődei ellátás, családi napközi) fajlagos összegei jelentősen nőnek (mintegy 27 %-kal, illetve 50 %-kal).

A *közoktatásban* az óvodai neveléshez, az általános iskolai oktatáshoz (beleértve a gyógypedagógiai nevelést, oktatást is) differenciált normatíva kerül bevezetésre. A közoktatásban résztvevő minden gyermek, tanuló után az önkormányzat alapszabályára jogosult. 10 %-kal magasabb normatíva jár azon intézmények gyermek, illetve tanulólétszáma után, ahol a csoportok, osztályok számított átlagléttszáma 2004/2005. tanévben eléri a közoktatási törvényben meghatározott óvodai csoport, illetve iskolai osztály átlagléttszám 50 %-át, a 2005/2006. évtől indított első óvodai nevelési évben, illetve az 1. és 5. évfolyamon induló osztályokban pedig a 75 %-át, és a 2-4., illetve a 6-8. évfolyamokon szervezett osztályok intézményi szintű átlagléttszáma továbbra is eléri az 50 %-ot.

E feltételek teljesülése esetén még igényelhető az intézményfenntartó társulásokhoz kapcsolódó normatíva is, továbbá a többcélú kistérségi társulások keretében működő intézményfenntartó társulások jelentős összegű további támogatásra számíthatnak a kistérségi feladatszervezéshez kapcsolódóan tervezett központosított előirányzatból.

Felgyorsulhat a közoktatás intézményrendszerének teljes vertikumában a korszerűbb taneszközök, felszerelések beszerzése, továbbá az informatikai rendszer fejlesztése az e célokra összpontosító új normatív, kötött előirányzattal.

A közoktatás támogatási rendszerében jól elkülönült blokkot képeznek a közoktatási intézmények által ellátott szociális és gyermekjóléti feladatokhoz kapcsolódó hozzájárulások (kollégiumi szállásnyújtás, ingyenes étkeztetés, ingyenes tankönyvellátás).

Az ingyenes tankönyvellátásban részesülők köre – a tankönyvpiac rendjéről szóló törvény szerint már előírt felmenő rendszer szerint – bővül a 9-13. évfolyamos és szakképzésben tanuló, gyermekvédelmi támogatásban részesülőkkel. További kiterjesztés a saját jogán családi pótlékra jogosult tanulók ingyenes tankönyvellátása, amely az árva és nagykorú tanulók helyzetét javítja.

A közoktatási törvény költségvetési törvénnyel egyidejű módosításával a helyi önkormányzatok feladatellátási mozgástere bővül:

- A vezetők foglalkoztatási kötelezettsége a korábbiakhoz képest nagyobb tanulólétszámhoz kötődik.
- A közoktatási intézmények vezetőire vonatkozó teljesítménypótlék alkalmazását a 2006/2007. tanévtől fokozatosan kell bevezetni.

- A munkáltató számára lehetőség nyílik, hogy a pedagógus teljes munkaidejének a kötelező tanítási órákkal le nem kötött részére konkrét szakmai feladatokat (például: szabadidő-szervezés, gyerekefelügyelet, diákmozgalom segítése, stb.) határozzon meg.
- Az alapfokú művészeti oktatás kikerül a kötelezően ellátandó közoktatási feladatok köréből, ezzel együtt lehetőség teremődik arra, hogy az iskola pedagógiai programjának részét képezze.
- Az iskolai szakképzésben megszűnik a második szakképzés ingyenessége a 2005/2006. tanévtől a második szakképzésbe belépőknél.
- Az alapfokú művészetoktatáshoz kapcsolódóan megemelkedik a tanulók számára megállapítható térítési díj a 2005/2006. tanévtől felmenő rendszerben.

A törvényjavaslatban szereplő normatív hozzájárulások fajlagos összegei – különösen a szociális alapellátás új szabályozási és finanszírozási rendszeréből, nemkülönben a méretgazdaságos feladatszervezésből következően – a törvényjavaslat parlamenti tárgyalása alatt lezajló mutatószámfelmérés eredményeként jelentősen változhatnak.

A központi költségvetés 10 milliárd forint összegű pótlólagos támogatással járul hozzá a települési önkormányzatok *útburkolat felújításához*, kiegészítve az önkormányzatok ilyen célú ráfordításait.

Az *EU források* igénybevételel elősegítő *önerő kiegészítés* - 3 milliárd forint többlettámogatással - 7,4 milliárd forintra emelt előirányzata segítségével benyújtandó uniós pályázatokkal az önkormányzati közszolgáltatások (szennyvízelvezetés és -tisztítás, hulladékkezelés, ivóvízminőség javítás, belvíz- és csapadékvíz elvezetés, kórház és szociális intézményi rekonstrukció, stb.) színvonala érzékelhetően javulhat.

Javulhat a *helyi tömegközlekedés* helyzete azáltal, hogy a költségvetés - a 6 milliárd forint többlettámogatással - összesen 15 milliárd forinttal egészíti ki a helyi önkormányzatok e célra fordított forrásait.

A dologi kiadások emelésére a helyi bevételi lehetőségekből teremthető forrás.

A fejlesztési támogatások decentralizációjának megvalósítása érdekében az alábbi önkormányzati előirányzatok régióként kerülnek meghatározásra:

- a települési önkormányzati szilárd burkolatú belterületi közutak burkolat-felújításának támogatása,
- a települési hulladék közszolgáltatás fejlesztéseinek támogatása,
- a területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatás és a céljellegű decentralizált támogatás összevonásából létrejött a helyi önkormányzatok fejlesztési és vis maior feladatainak támogatása,
- a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatási előirányzatán belül a 2005. évi új induló beruházások céltámogatása.

A helyi önkormányzatok 2005. évi központi költségvetési kapcsolataiból származó forrásainak (átengedett személyi jövedelemadó, állami hozzájárulások és támogatások) változása feladatonként

milliárd forintban

2005. évi bázis előirányzat	1240,9
általános takarékosági követelmény	-20,0
megyei önkormányzatok illetékbevétele-növekedése miatt	-7,0
többcélú kistérségi társulások támogatása	8,5
bér, létszám	
hozzájárulás a helyi önkormányzatok bérkiadásaihoz	37,8
feladatellátás ésszerűsítésének támogatása	19,9
szociális ellátás	
társadalom és szociálpolitikai juttatások növekménye	9,6
Szolid program	3,1
lakásfenntartási támogatás kibővítése	0,7
jövedelem pótló típusú szociális támogatások	13,0
közoktatás	
közoktatásban belépő feladatok	3,6
közoktatási intézmények informatikai fejlesztése, taneszközeinek beszerzése	4,0
oktatási normatívák csökkentése	-4,0
kultúra	
színház átadás	-0,2
kulturális áfa ellentételezés	1,3
beruházás	
belterületi utak szilárd burkolata felújításának támogatása	10,0
címezett és céltámogatás	3,5
EU fejlesztési pályázatok saját forrás kiegészítése	3,0
egyéb	
helyi közforgalmú közlekedés támogatása	6,0
községek támogatása	0,9
2005. évi előirányzat	1334,6

A 2005. évre az önkormányzati *forrásszabályozás*ban tehát az ésszerű feladatszerzés ösztönzése hoz változást.

Az előző évekkel azonos lesz a személyi jövedelemadó-átengedés 40 %-os mértéke, valamint a lakhelyen maradó és a normatíván elosztott rész aránya. (10 %-30 %)

A személyi jövedelemadó helyben maradó részén és az iparüzési adóerőképeségen alapuló jövedelemkülönbség mérséklés év végi elszámolásához – a szabályozás 2004. évi változása miatti első évi kamatmentesség után – a 2005. évtől igénybevételei kamat kapcsolódik. Mivel az önkormányzatok által a mutatószám-felméréskor megbecsült

adóerőképeség adat a 2005. májusában beérkező iparüzési adóbevallások hatására nagymértékben változhat, 2005. július 31-ei lemondásig az önkormányzatot kamatfizetési kötelezettség nem terheli, ahogyan az önhibáján kívül július után beérkező adóbevallások hatása miatti jogosulatlan igénybevétel miatt sem.

Kiegészítő (ÖNHIKI) támogatással cél továbbra is a működési forráshiányos települési önkormányzatok működőképességének biztosítása, emellett azonban a szabályozás kapcsolódik a normatív ösztönző rendszer változásaihoz is, erősítve azok hatását. Így az óvodában és az alapfokú oktatási intézményekben a szakmai minimumkövetelményeket (az intézményi kapacitáskihasználtságot) nem teljesítő intézményeket fenntartó önkormányzat nem lesz jogosult ÖNHIKI támogatásra, illetve az 500 fő alatti lakosságú település a közoktatásra jutó forráshiánnyal csökkentett mértékben. Az igénylés és az elszámolás feltételeiben apróbb, a települési önkormányzatok pénzügyi helyzetét segítő elmozdulások következnek be.

A megyei önkormányzatok ÖNHIKI-s támogatása helyébe - a legindokoltabb feszültségek oldása érdekében - a belügyminiszter egyedi keretéből történő segítségnyújtás lép.

2.7. Társadalmi önszerveződések támogatása

A társadalmi szervezetek központi támogatása a nemzeti és etnikai kisebbségi szervezeteknek az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottsága által pályázati elven felosztandó előirányzatát, a párttörvénynek megfelelően a 2002. évi választási eredmények alapján 7 párt támogatását, valamint a pártok működését segítő tudományos, ismeretterjesztő, kutatási, oktatási tevékenységet végző alapítványok 1,1 milliárd forintos előirányzatát tartalmazza.

2.8. Nemzetközi pénzügyi kapcsolatok kiadásai

A nemzetközi elszámolásokkal kapcsolatos kiadások 2005-ben 7,8 milliárd forintot tesznek ki. Valamennyi kiadás a nemzetközi pénzügyi szervezetekben vállalt tagságunkkal, illetve az ebből adódó kötelezettségvállalásainkból ered.

Alaptőke-hozzájárulással és tagdíjfizetéssel összefüggő kiadásainkból az OECD statisztikai módszertana alapján 1,1 milliárd forint elszámolható a nemzetközi multilaterális fejlesztési együttműködési feladatok finanszírozásában való részvételként.

Európai uniós tagságunkkal egyidejűleg az Európai Beruházási Banknak is részvényesei lettünk. A nemzetközi elszámolásokon belül a kapcsolódó alaptőke- és tartalék-hozzájárulás 2005-re eső része 6,7 milliárd forint (e kiadások 85,5 %-a).

2.9. A költségvetés adósságával kapcsolatos folyó kiadások

A központi költségvetés adóssága után 2005-ben összesen 880,2 milliárd forint pénzforgalmi kamat- és egyéb kiadás merül fel.

A költségvetés kamatkifizetése az államadósság nagyságától és az azután fizetendő kamatláb alakulásától függnek. 2005-ben a hozamok csökkenése várhatóan ellensúlyozni tudja az adósságállomány nominális növekedését.

A hozam-előrejelzés figyelembe vette, hogy az euró bevezetéséig a hozamok folyamatos konvergenciája prognosztizálható az euró-zónában meglévő kamatok szintjére. A feltételezett kamatpálya alapján 2005-ben a forintpiac stabilizálódásával a forint kamatszínvonal tartós csökkenése várható.

Az adósság után fizetendő egyéb költségek szintje alapvetően a kibocsátási, értékesítési szintek függvénye, ami 2005-ben a lakossági értékesítés növekedése következtében kismértékben emelkedik.

A 868,4 milliárd forint pénzforgalmi bruttó kamatkidáson belül 722,6 milliárd a forintban fennálló, 145,8 milliárd forint a devizában fennálló adósságot terheli.

A *devizaadósság kamatterhe* a devizahitelek és devizakötvények után fizetett kamatokat tartalmazza. A devizahitelek 2005. évi 50,9 milliárd forintos kamatából a legnagyobb súlyt az MNB-vel szembeni, 1997-ben az adósságcsere keretében keletkezett devizaadósság és a rá kötött fedezeti műveletek után fizetendő kamatok képviselik. Ezen kiadások a 2004. évi lejáratok következtében kismértékben csökkennek. A közvetlenül a nemzetközi pénzügyi szervezetektől és külföldi pénzintézetektől felvett és átvállalt devizahitelek után fizetendő kamatok 2005-ben a növekvő állomány következtében emelkednek.

A devizakötvények kamatkidáása a 2004-es devizakötvény kibocsátások miatt nagymértékben növekszik, 94,9 milliárd forint lesz 2005-ben.

2005-ben a devizaadósság utáni összes kamatkidáás összességében növekszik 2004-hez képest, aminek alapvető oka, hogy 2004-ben a devizában denominált nettó kibocsátás összege várhatóan meghaladja a 600 milliárd forintot. Ezen túlmenően 2005-ben az EURIBOR kamatok várhatóan magasabbak lesznek, mint 2004-ben, ami szintén a kamatnövekedés irányába hat. A devizaadósság után fizetendő kamatok még így is csak az összes kamatkidáás 16,8%-át teszik ki várhatóan, miközben a devizaadósság részaránya 27,1 % a teljes adósságon belül.

A *költségvetés forintban fennálló adóssága után fizetendő kamatok* összege 2005-ben várhatóan 722,6 milliárd forint lesz. A nominálisan növekvő adósságállományból eredő kamatkidáás-növekedést a csökkenő hozamok várhatóan ellensúlyozni fogják.

A költségvetés forinthiteleinek kamatai a tervek szerint 3,8 milliárd forintra csökkennek 2005-ben.

Az államkötvények után fizetendő kamatok az említett csökkenő kamatpálya és az állománynövekedés eredőjeként csökkennek 2004-hez képest, és várhatóan 517,5 milliárd forintot érnek el. A költségvetés finanszírozási és adósságmegújítási szükségletét az elmúlt években alapvetően a hiányt finanszírozó, piaci értékesítésű államkötvények biztosították, így állományuk és arányuk a teljes kötvényállományon belül évről évre emelkedett és emelkedik. A növekvő állományok ellenére 2005-ben a kamatkidáások csökkennek. Ennek oka, hogy 2004-ben az előre nem várt magas kamatszint miatt többletkidáás keletkezett, melyet alapvetően az aukciós értékesítés során felmerült nagymértékű árfolyamvesztés okozott.

Az egyéb, nem piaci kötvények, bár nem vesznek részt a finanszírozásban, és állományuk a törlesztések és visszavásárlások révén folyamatosan csökken, de a kamatkidáásuk mérséklése a félévente vagy egy évre előre megállapított kamatok

miatt pénzforgalmi szemléletben később jelentkezik. A kamatkiadásuk 2005-ben kis mértékben csökken.

A diszkont kincstárjegyek után kifizetendő kamat az egyévesnél rövidebb futamidő esetén a csökkenő kamatlábak és a zsugorodó állomány eredőjeként csökkenni fog, és 139,6 milliárdot tesz ki 2005-ben. 2004-hez hasonlóan 2005-ben is az értékesítés növekedésével számol a kibocsátó a lakossági kincstárjegyek tekintetében. Kamatkiadásuk 2005-ben a 2004. évi magasabb kamatszint miatt növekszik és 61,7 milliárd forintot ér el.

Az EU-ban használatos módszertan (ESA '95) a kamatkiadások eredményszemléletű vizsgálatát helyezi előtérbe, azaz a tényleges (pénzforgalmi) kamat-kifizetések mellett az adott időszakot (kölségvetési évet) terhelő kamatráfordításokat és bevételeket is be kell mutatni. Ezeket vizsgálva némileg eltérő tendenciák figyelhetők meg a kamatkiadásokban.

A devizában fennálló adósság eredményszemléletű bruttó kamatkiadása 2004-ről 2005-re növekszik, amit a devizaadósság volumenének 2004. és 2005. évi nagymértékű növekedése magyaráz. A 2005. évi eredményszemléletű kamatkiadás emellett az alábbiak miatt nagyobb lesz a pénzforgalmi kamatkiadásnál:

- a 2005. évi devizakötvény kibocsátásokból pénzforgalmi kamatkiadás még nem származik 2005-ben, azonban eredményszemléletben ezt az időszakot már terheli ráfordítás,
- a lejáratokat időben általában megelőző refinanszírozó kibocsátások is növelik az eredményszemléletű kamatokat a pénzforgalmihoz képest.

Az adósságcsere keretében keletkezett devizaadósság eredményszemléletű kamatráfordítása viszont a pénzforgalmihoz hasonlóan csökken 2004-ről 2005-re.

A forint államkötvény kibocsátások növekedése és a 2004. évi árfolyamveszteség részleges 2005. évi eredményszemléletű elszámolása következtében a 2005-ös eredményszemléletű forint kamatráfordítás magasabb lesz a pénzforgalmi kiadásoknál.

A nem kamatjellegű kiadások a költségvetés jutalékfizetéseit és egyéb költségeit tartalmazzák, és 11,9 milliárd forintot tesznek ki. Az ezen belül legnagyobb hányadot képviselő jutalékkiadások előreláthatólag 11,0 milliárd forintot érnek el 2005-ben.

A devizában felmerülő jutalékköltségek 2004-hez viszonyítva 2005-ben csökkennek, elsősorban amiatt, hogy 2005-ben a megelőző évhez képest kisebb volumenű kibocsátás várható.

A forint jutalékok és költségek legjelentősebb tételét a lakossági papírok értékesítése után kifizetendő forgalmi jutalékok teszik ki. A tervek szerint ezen állampapírok értékesítése az előző évekhez képest növekedni fog.

Az állampapírok értékesítését támogató kommunikációs kiadások 2005-re tervezett összege megegyezik a 2004-es előirányzattal. Ezen összegre elsősorban az alternatív finanszírozási forrást jelentő lakossági papírok keresletének megtartása, illetve növelése érdekében van szükség. Ez, a várhatóan növekvő értékesítés mellett, a források hatékonyabb felhasználását jelenti. Ez a kiadás finanszírozza továbbá az előírt kötelező hirdetésmények közzétételét, valamint a hazai és nemzetközi megjelenéseket. A

tervezett devizakötvény-kibocsátások miatt 2005-ben is szükség van a belföldi mellett a nemzetközi kommunikációra is.

2.10. Tartalék előirányzatok

Az általános tartalék az előre nem tervezhető, nem valószínűsíthető kiadásokra illetve az előirányzott, de elháríthatatlan ok miatt elmaradó bevételek pótlására szolgál. Az előirányzat meghaladja az államháztartási törvényben meghatározott kiadási főösszeghez viszonyított 0,5 %-ot.

Céltartalék terhére az alábbi jogcímű többletkiadások finanszírozása történik:

- létszámcsökkentés (központi költségvetési szervek, MÁV, közszolgálati média részvénytársaságok),
- nemzeti szakértők számára külön jogszabályban meghatározott kiadások,
- főtisztviselői illetmények.

Rendkívüli beruházási tartalék előre nem tervezhető, váratlan események, illetve helyzetek - pl.: életveszély elhárítás, kulturális, sport, szociális, hitéleti vagyon megőrzése, épített és természetes környezeti kárelhárítás - miatt bekövetkező beruházási finanszírozási nehézségek esetében a halaszthatatlanul szükséges források biztosítására használható fel. Törvényi felhatalmazás alapján az előirányzat felhasználásáról a pénzügyminiszter dönt.

Az előirányzatból átcsoportosítást a központi költségvetési fejezetek felügyeletét ellátó szervek vezetői illetve az állami feladatokat is ellátó intézmények kezdeményezhetnek a pénzügyminiszternél. A kezdeményezésnek minden esetben tartalmaznia kell a támogatást alátámasztó szakmai indokokat is. A felhasználás részletes szabályait a 7/2003. (III. 13.) PM rendelet tartalmazza.

2.11. Kormányzati rendkívüli és egyéb kiadások

Az egyéb kiadásokból finanszírozható a K-600 hírrendszer működtetése, a magán- és jogi személyek kártérítése, a felszámolásokkal és szanálásokkal kapcsolatos kiadások, a helyi önkormányzatok állami támogatásának elszámolásából eredő fizetési kötelezettség, a személyi jövedelemadó 1 %-ának közcélú felhasználása, az Eximbank, MEHIB és MFB Rt. behajtási jutaléka, az ügyfélnek visszatérítendő vámbiztosíték, valamint az egyéb vegyes kiadások.

A kormányzati rendkívüli kiadások 2005. évi előirányzata az 1992. évi XXXII. törvény alapján az életüktől és szabadságuktól politikai okokból megfosztottaknak fizetendő, illetve az 1947-es párizsi békeszerződésből eredő kárpótlás-kifizetésekre, valamint a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezésére nyújt fedezetet.

2.12. Állam által vállalt kezesség érvényesítése

Az állam által vállalt kezesség és viszontgarancia érvényesítése jogcímen 18,2 milliárd forint a 2005. évi kiadási előirányzat a következő feltételezések alapján:

Az egyedi kezességbeváltások 2005. évi előirányzatát alapvetően a szövetkezeti üzletrészek felvásárlását végző Üzletrészhasznosító Kft. hitelfelvételéhez vállalt kezesség érvényesítése határozza meg. A kft. tevékenysége – a piacképes üzletrészek

értékesítése - várhatóan 2005-ben lezárul. Az értékesítésből származó bevétel előre láthatóan nem nyújt fedezetet a társaság teljes hitelállományának törlesztésére, ezért valószínűsíthető a 10 milliárd forint összegű állami készfizető kezesség beváltása.

Az agrárkezessek beváltása 2005-től már nem az FVM fejezetben, hanem a többi állami kezességérvényesítéssel együtt a PM fejezetben jelenik meg. Agrárkezessek alatt azokat a jogszabállyal vagy kormányhatározattal vállalt állami kötelezettségeket értjük, melyek részletes konstrukcióit az FVM határozta meg rendeleteiben. Az előirányzat a kezességállomány mindössze 1,5 százalékának beváltásával számol a korábbi beváltási tapasztalatok és a garantált hitelállomány törlesztési ütemezésének alapján.

A nemzetközi hitelfelvetelekhez, a Magyar Fejlesztési Bank Rt. (MFB Rt.) ügyleteihez és a Diákhitel Központ Rt. fizetési kötelezettségeihez kapcsolódó kezességek beváltására nem kerül sor.

Az Eximbank Rt. által vállalt garanciaügyletekhez kapcsolódó állami készfizető kezességbeváltási előirányzat olyan, a bank által a magyar exportőrök illetve az őket finanszírozó kereskedelmi bankok kockázatainak mérséklésére kibocsátott garanciák érvényesítésével számol, amelyek beváltása nagy valószínűséggel várható. Ez az összeg a kiadott garanciaállomány százalékában kifejezve elenyésző, amely a nemzetközi tapasztalatok szerint jó portfóliót jelent.

A MEHIB Rt. nem-piacképes kockázatokkal összefüggő biztosítási tevékenységéhez kapcsolódó állami helytállás előirányzata a várható biztosítási szerződésállományon alapul. A MEHIB Rt. célországai közé elsősorban a FÁK országok, a szomszédos országok, a délkelet-európai országok és Dél-Amerika egyes országai tartoznak, így a kárfizetési prognózis az ide irányuló exporthitelek törlesztési kockázataihoz, illetve futamidejéhez igazodik.

A Hitelgarancia Rt. tevékenysége a kis- és középvállalkozások támogatása, hitelezésük javítása érdekében az elmúlt években folyamatosan bővült. Az állománynövekedés mellett figyelembe kell venni azt is, hogy az EU-csatlakozással összefüggő szabályozó változásokból adódó, és az erős piaci verseny miatti új követelményeknek való megfelelés a korábbinál több vállalkozásnak jelenthet problémát, így a társaság által nyújtott garanciák, illetve az ehhez járuló állami viszontgarancia érvényesítésének növekvő mértékével lehet számolni.

Az Agrárvállalkozási Hitelgarancia Alapítvány garanciavállalásaihoz kapcsolódó állami viszontgarancia előirányzata várhatóan meghaladja majd az idei mértéket, amely a növekvő garanciaállomány következménye.

A köztisztviselők és a hivatásos állomány tagjainak lakásvásárlásához vállalt állami készfizető kezesség előirányzata a hitelezésben részt vevő bankokkal együtt kialakított feltételezésen alapul. Eszerint azzal lehet számolni, hogy a lakáshitelek 1 százalékát nem fogják törleszteni a hitelfelvevők, ezen belül a hitelfelmondásoknak 20 százaléka várható 2005-re. Ezek esetében az állami kezesség a – jelzáloggal fedezett - hitelbiztosítéki érték és a hitel összege közötti különbözetre áll fenn.

2.13. Adósságvállalás

A Nemzeti Autópálya Rt-nek (NA Rt.) 2002-ig a gyorsforgalmi és elkerülő utak építését részben – állami kezesség mellett – a Magyar Fejlesztési Bank Rt-től felvett hitelekkel finanszírozta. 2003-tól az NA Rt-nek az utak építéséhez és a hitel terheinek fizetéséhez a forrást kizárólag a központi költségvetés biztosítja a társaságnak saját bevétele nincs.

Az NA Rt. az elkészülő utakat átadja az Államnak, a hitelátvállalást ezzel szemben számolja el a társaság. Az utátadások a 2002. évi költségvetésről szóló – módosított – 2000. évi CXXXIII. törvény 122. §-a (7) bekezdésének rendelkezése alapján adó- és illetékmentesek.

2.14. Befizetés az EU-ba

Az Unió költségvetése részére teljesítendő 2005. évi hozzájárulást egyetlen előirányzatban tartalmazza a törvényjavaslat. Ezen 210 milliárd forintos előirányzat magába foglalja az ÁFA-alapú hozzájárulást (33,3 milliárd forint), a GNI-alapú hozzájárulást (158,7 milliárd forint), illetve a brit korrekció összegét (18 milliárd forint). A ténylegesen teljesítendő hozzájárulás összege az Európai Központi Bank 2004. december 31-i Ft/euró árfolyama, illetve a 2005. évi uniós költségvetés módosítása esetén változhat.

III.

A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS ADÓSSÁGÁNAK ALAKULÁSA

A központi költségvetés adóssága 2005 végére várhatóan 12555,4 milliárd forintot, a GDP arányában 56,4 %-ot ér el. Az adósságállományon belül 27 % körül alakul a devizaadósság aránya. A devizahitelek állománya a projektfinanszírozó hitelekkel párhuzamosan összességében nő.

A forintban fennálló költségvetési adósság 2005 végére 9111,5 milliárd forintban várható. A forinthitelek állománya a törlesztések következtében csökken, felvételre nem kerül sor. Az állampapírokon belül a hosszabb futamidejű adósság-elemekkel történő finanszírozás előtérbe kerülését jelzi az államkötvények állományának 8 %-os növekedése, illetve a kincstárjegyek állományának 3 %-os csökkenése.

IV.

AZ ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOK GAZDÁLKODÁSA

Az elkülönített állami pénzalapok tervezésének alapját képezik: az államháztartásról szóló törvény és az egyes alapokat szabályozó törvények, valamint az azok végrehajtásáról szóló rendeletek. 2005-ben az alapok többlete 18,4 milliárd forint: a Munkaerőpiaci Alap, a Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap, valamint a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap nullszaldós, a többlet a Központi

Nukleáris Pénzügyi Alapnál jelentkezik. Az elkülönített állami pénzalapok tervezésénél az alábbiak érvényesülnek:

A Munkaerőpiaci Alap bevételei

Az Alap járulékbevételeinek mértéke az előző évihez képest változatlan marad, a munkaadói járulék mértéke 3 %, a munkavállalói járulék mértéke pedig 1 %. Új bevételi jogcímként megjelenik a vállalkozói járulék, amely az egyéni és a társas vállalkozókat érinti. A területi és a központi egyéb bevétel sorokon került megtervezésre a foglalkoztatási alaprészből visszerhesen nyújtott kölcsönökből, meghatározott esetekben a támogatások visszaköveteléséből keletkező visszafizetések, bírságokból, kamatokból származó bevétel. A rehabilitációs hozzájárulás fizetésének kötelezettsége kiterjed valamennyi jogi személyre, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságra, illetve magánszemélyre és annak jogi személyiséggel nem rendelkező társaságára. Az egy évre jutó rehabilitációs hozzájárulás mértéke 131700 Ft/fő/év. A szakképzési hozzájárulási kötelezettség teljesítésének formáját a hozzájárulásra kötelezettek választhatják. Így figyelembe kellett venni a korábbi évek bevételi trendjének alakulását és a hozzájárulásra kötelezettek által kifizetésre kerülő várható, 2005. évi bértömeg alakulását. A kötelezettség mértéke ennek a bértömegnek az 1,5 %-a. Ezen kívül szakképzési egyéb bevétellel is számolt az alapkezelő. A forrásokat növeli a visszerhes támogatások törlesztéséből és a bérgarancia támogatás törlesztéséből visszaáramló bevételek.

A Munkaerőpiaci Alap kiadásai

Az aktív foglalkoztatási eszközökre a decentralizált keret felhasználásával havonta átlagosan 80 ezer fő képzése, illetve támogatott foglalkoztatása valósulhat meg, ami közel 2 százalékponttal járul hozzá a munkanélküliségi ráta csökkentéséhez. Továbbá az Alap az EU Humánerrőforrás-fejlesztési Operatív Program társfinanszírozására is ad át forrást. A szakképzési kifizetések kiadási jogcímei között a szakképzés fejlesztése szerepel a legnagyobb súllyal, amely a szakképző intézmények beruházási célú támogatásainak kiadásait tartalmazza. A képzési alaprész is ad át forrást az EU társfinanszírozásához. Az Alap kiadásaiban jelentős tétel a munkanélküli ellátások. Munkanélküli járadékban havonta átlagosan 107 ezer fő részesül, az átlagos havi munkanélküli járadék összege a terv szerint 40700 Ft/fő/hó. A 2003. július 1-jét követően bevezetett álláskeresést ösztönző juttatást - becslések szerint - havi átlagban 16 ezer fő veszi igénybe. A jövedelempótló támogatásnak az Alapban tervezett előirányzata az ilyen célra kifizetett támogatás 75 %-ának megtérítését jelenti az önkormányzatok részére, e támogatásban éves átlagban várhatóan 250 fő fog részesülni. A bérgarancia kifizetések jogcímről az Alap az államháztartáson kívülre juttat működési célú kölcsönt. A rehabilitációs célú kifizetések a munkahelyteremtő támogatást szolgálják. Új kiadási cím jelenik meg 2005-ben: a munkáltatói terhek csökkentésére a munkaerőpiacon hátrányos helyzetűek alkalmazása esetén a járulékkedvezmény visszatérítése. A huszonöt év alattiak és az anyasági támogatás után elhelyezkedők foglalkoztatása esetén a társadalombiztosítási járulék fele visszaigényelhető. Az ötven év feletti tartós munkanélküli személy foglalkoztatása esetén pedig a társadalombiztosítási járulék és a munkaadói járulék pályázati úton visszaigényelhető. Az Alap pénzeszközöket ad át az alapkezelőnek és az Állami

Foglalkoztatási Szolgálatnak működési és felhalmozási célra, valamint az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőségnek (OMMF) a munkaügyi ellenőrzés feladatai ellátásához, továbbá a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak a korengedményes nyugdíjak 2004. évi kifizetéséből adódó hiány megtérítésére. Az ÁFSZ fejlesztési programja tovább folytatódik és a központosított keretének előirányzata is biztosított. Az Alap a munkanélküli ellátórendszer változásával összefüggő feladatokhoz, valamint a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának támogatásához továbbra is hozzájárul, úgy, hogy költségvetési befizetést teljesít.

A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap bevételei:

Az Alap bevételeinek döntő része a Paksi Atomerőmű Rt. befizetéséből ered, amelyet havonta egyenlő részletekben köteles átutalni. A Paksi Atomerőmű Rt. befizetési kötelezettségének összegét a Magyar Energia Hivatal egyetértésével állapították meg. Az atomenergiáról szóló törvény felhatalmazza a Kormányt, hogy a költségvetési törvény tervezése során a központi költségvetés terhére irányozzon elő az Alap számára támogatást. Ennek az összegét az alapkezelő a Magyar Államkincstárral egyeztetve tervezte meg. (A támogatás összege a törvényben meghatározott tényezők változásának következtében változhat, így az előirányzat-módosítási kötelezettség nélkül is eltérhet a tervezettől.) A püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tárolóba (RHFT) a radioaktív hulladékok eseti elhelyezésének költségei az engedélyest terhelik, erre az érvényes díjtételek szerint megállapított díjat kell fizetni

A Központi Nukleáris Pénzügyi Alap kiadásai

Az Alap felhalmozási célú kiadásai a kis- és közepes aktivitású hulladék-tároló létesítésének előkészítésére, a püspökszilágyi Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló (RHFT) beruházásaira, a nagy aktivitású hulladék-tároló létesítésének előkészítésére, a kiégett fűtőelemek átmeneti tárolójának bővítésére és felújítására, valamint a Paksi Atomerőmű leszerelésének előkészítésére fordíthatók. A működési célú kiadások előirányzatai az Alap működtetési költségeit, az érintett települések lakosságának rendszeres tájékoztatása céljából az önkormányzatok - szerződésen alapuló - támogatását, a kiégett kazetták átmeneti tárolójának, valamint Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaság (RHK Kht) és püspökszilágyi hulladéktároló működtetésének költségeit tartalmazzák. Az Alap kiadását terheli az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény 19/A. § (2) bekezdése alapján a kiégett fűtőelemek átmeneti tárolójának hatósági felügyeletéért - a tárolt fűtőelemek számától függő - díjfizetés.

A Kutatási és Technológiai Innovációs bevételei

Az Alap bevételi forrása a gazdasági társaságok által befizetett innovációs járulék, továbbá költségvetési támogatásban is részesül. Az Alapnak forrásai keletkeznek a visszatérítésekből és az átvett pénzeszközökből is.

A Kutatási és Technológiai Innovációs kiadásai

A vállalkozások K+F és innovációs tevékenysége támogatásának a célja, hogy elősegítse az új tudás és technológia gyors gazdasági hasznosítását. A K+F eredmények első gyakorlati megvalósítását szolgáló támogatásokra a vállalatok pályázhatnak. E jogcím tartalmazza a technológia-intenzív kis- és középvállalkozások, közöttük az elsősorban az új tudás hasznosítására létrehozott ún. spin-off vállalkozások fejlesztői tőkéhez jutásának segítését is. Folytatódik - FVM társfinanszírozással - a 2003-ban először meghirdetett gazdaságorientált agrárágazati kutatási pályázat. A regionális innováció támogatásánál a régiókban a kis- és középvállalkozások versenyképességének erősítése érdekében az innovációs szolgáltatásokat a meglévő szervezetekre alapozott új regionális ügynökségek nyújtják, amelyek menedzselik a vállalkozások innovációs keresletét ösztönző pályázatokat. Az Innovációs és kutatási partnerség, hálózatépítés, infrastruktúra és mobilitás támogatásánál a gazdaság fő szereplői (vállalatok, K+F ügynökségek, üzleti támogató szervezetek) és a közfinanszírozású kutatóhelyek közötti kapcsolat erősítésére, innovációs hálózatok kialakítására helyeződik a hangsúly. A hálózatok működésének feltétele a szakemberek áramlása, szektorok közötti mobilitása valamint a modern kutatási és informatikai infrastruktúra megléte; mindkettőt célzott pályázatok támogatják. A K+F eredmények elterjesztése, gazdasági és társadalmi hasznosítása jogcím támogatási formái: a K+F eredmények és új technológiák hazai és külföldi kiállításokon való részvételének támogatása, innovációs kiadványok készítése és nyomdai kivitelezése, valamint a hasznosításra irányuló nemzetközi együttműködés támogatása. E jogcímen lett megtervezve a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács működésének költségei is. A Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programok előirányzata a vállalkozások és a kutatóhelyek együttműködésén alapuló nagy kutatási, fejlesztési és innovációs projektek megvalósításának támogatására szolgál. A Nemzetközi együttműködésből eredő feladatok előirányzata pályázati úton támogatja a kétoldalú kormányközi egyezmények alapján folyó nemzetközi K+F projekteket, valamint az EU közös kutatási keretprogramjában a magyar részvételt ösztönző akciókat. Ez az előirányzat biztosítja a jogszabály alapján működő tudományos és technológiai hálózat működését is. 2005-ben új kiadási jogcím jelenik meg: az új fejlesztési tervekre való felkészülés támogatása, a fejlesztési források hatékony felhasználásának előkészítésére.

A Wesselényi Miklós Ár- és Belvízvédelmi Kártalanítási Alap

Az Alap az ár- és belvízkárok megtérítésében való önkéntes részvételre ösztönöz. Az Alapba a Magyar Köztársaság területén a veszélyeztetett területeken lakóingatlan tulajdonnal rendelkező természetes személyek szerződés alapján befizetést teljesíthetnek, ezután jogosulttá válnak a káresemények utáni kártalanításra. Az alap bevétele szerződés alapján történő rendszeres befizetés.

V.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ALAPOK GAZDÁLKODÁSA

1. A gazdálkodás kereteinek rövid bemutatása

A társadalombiztosítás két pénzügyi alapjának 2005. évi költségvetését több egymással is összefüggő tényező determinálja:

- a legtöbb előirányzat meghatározásánál lényeges körülmény a 2004. évi előirányzatok várható teljesülése. Ehhez rendelkezésre álltak a Magyar Államkincstár megfigyelési rendszeréből származó előzetes adatok, valamint a makrogazdasági feltételrendszer néhány elemére vonatkozó évközi KSH-adatok;
- fontos elem a gazdálkodás háttérét képező makrogazdasági pálya néhány a meghatározó nagyságrendű előirányzatokat befolyásoló paramétere;
- szintén lényeges tényező a járulékokra és hozzájárulásokra, valamint az egyes társadalombiztosítási ellátások mértékére, és igénybevételének szabályozására vonatkozó jogi környezet;
- az alrendszer belső összefüggései (pl.: táppénzkiadások – munkáltatói táppénz-hozzájárulás kapcsolata stb.)

A 2005-ben érvényes társadalombiztosítási járulékmértékek a következők: a munkáltatók által fizetendő járulék mértéke továbbra is 29 %, ennek megosztása a két Alap között ugyanaz, mint 2004-ben, 18 % a Nyugdíjbiztosítási Alapot, a további 11 % az Egészségbiztosítási Alapot illeti meg. A járulékszabályozás területén viszont több változással számol a költségvetés. A foglalkoztatás bővítése, valamint a munkáltatói járulékterhek mérséklése érdekében meghatározott munkavállalói csoportok (a 25 év alatti első ízben munkaviszonyt létesítő személyek, a GYES, a GYED, a GYET és ápolási díj lejártá után munkát vállalók, valamint az 50 év feletti tartósan munkanélküliek) alkalmazása esetén a munkáltatók az utánuk fizetett járulékok egy részét – meghatározott időtartamra - a Munkaerőpiaci Alap pénzeszközei terhére visszaigényelhetik.

A tételes egészségügyi hozzájárulás mértéke 2005-ben novemberig 3450 Ft/fő/hó, november 1-jétől 2250 Ft/fő/hó, a részmunkaidőben foglalkoztatottak után fizetendő egészségügyi hozzájárulás a foglalkoztatás ideje szerint arányosan csökken, maximum 50 %-ig. A százalékos egészségügyi hozzájárulás mértéke nem változik, fő szabályként 11 % marad.

A biztosítottak által fizetendő nyugdíjjárulék mértéke a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer hatálya alá tartozó személyek esetén 8,5 %, a magánnyugdíj-pénztári tagok esetében 0,5 %. A nyugdíjjárulék-fizetés hatálya alá tartozó jövedelmek felső határa 6 000 600 forint, az egy naptári napra jutó érték a 2004. évi 14 500 forintról 16 440 forintra emelkedik.

A biztosított (egyéni) egészségbiztosítási járulék mértéke változatlanul 4 %, az ennek fizetésére kötelezett jövedelemnek továbbra sincs felső határa.

A Nyugdíjbiztosítási Alap költségvetését 2005-ben is jellemzi a központi költségvetés szerepvállalása, a bevételeket kiegészítő különböző jogcímen érkező központi költségvetési támogatások biztosítják az Alap kiegyensúlyozott költségvetését.

Az Alapok napi bevételeinek és kiadásainak szükségszerű eltéréséből származó átmeneti hiányok fedezetét továbbra is a KESZ-hez kapcsolódó megelőlegezési számlákról kamatmentesen igénybe vehető likviditási hitelek biztosítják.

Az Alapkezelők (OEP és ONYF) és igazgatási szerveik működési költségvetésének meghatározásakor alapvetően a központi költségvetési szervekre vonatkozó előírások érvényesülnek, figyelembe véve néhány a terület sajátos jellegéhez (szolgáltatások nyújtása) igazodó megfontolást.

2. Nyugdíjbiztosítási Alap

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2005. évi költségvetése az államháztartási törvény előírásainak megfelelően a bevételek és kiadások egyensúlyával számol. A meghatározó nagyságrendű előirányzatok tervezése figyelembe vette:

- a 2004. évi előirányzatok várható teljesítését;
- a 2005. évre feltételezett makrogazdasági pálya bér és ár paramétereit, valamint a járulékszabályozás tervezett rendszerét;
- a nyugellátások év elejei emelésére, valamint a 13. havi nyugdíj háromheti részének kifizetésére vonatkozó törvényi előírást.

Az Alap bevételei alapvetően két forrásból származnak:

- a munkáltatói és az egyéni befizetések képezik a bevételek meghatározó részét;
- a központi költségvetési hozzájárulások adják a bevételek másik nagy csoportját.

A munkáltatói járulék tervezése a 2004. évvel megegyező mértékű 18%-os járulékkulcs figyelembevételével történt. A biztosított (egyéni) járulékbévételek tartalmazzák:

- a kizárólag a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe tartozók 8,5 %-os mértékű befizetéseit;
- a magánnyugdíj-pénztári tagok 0,5 %-os mértékű befizetéseit;
- a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépettek miatti magánnyugdíj-pénztári átutalásokat.

Az egyéb járulékok és hozzájárulások döntő részét a fegyveres testületek kedvezményes nyugellátásához való hozzájárulás adja.

A bevételek másik nagy csoportját képező központi költségvetési hozzájárulások három különböző jogcímcsoportot képeznek, melyek a következők:

- a GYES-ben, GYED-ben, GYET-ben részesülők utáni térítés (megtérítés havonta),
- a magánnyugdíj-pénztárakba átlépett személyek kieső járulék befizetéseinek megtérítése (utalás havonta),

- a központi költségvetésben tervezett pénzeszközátadás, amely az Alap költségvetési egyensúlyát biztosítja (megtérítés havonta).

Az Alap kiadásainak döntő hányadát (közel 99 %-át) a nyugellátási kiadások képezik. Ezen kiadások növekedését a nyugdíjmelés mértéke, (ezt törvényi előírások szabályozzák) a 13. havi nyugellátás további kiterjesztése (2005-ben már három heti ellátás folyósítása történik), valamint az un. automatizmusok (a létszám és az ellátásszám változása, az összetétel módosulása) határozzák meg.

A 2005. januárjában végrehajtandó nyugdíjmelés mértékét az erre az évre tervezett nemzetgazdasági szintű nettó átlagkereset növekedés és fogyasztói árnövekedés egyszerű számtani átlaga határozza meg. A fogyasztói árindex tervezett növekedése 4,5 %, a nettó átlagkeresetek feltételezett növekedése 8,0 %, így a januári nyugdíjmelés mértéke 6,25 %. A nyugdíjkiadások 2005. évi előirányzata tartalmazza a 13. havi nyugdíjak háromnegyed részének kifizetésére szolgáló összeget is.

Ez a költségvetés is fedezetet biztosít, különös méltánylást érdemlő körülmények esetén méltányossági nyugdíj-megállapításra, illetve nyugdíjmelésre.

A Nyugdíjbiztosítási Alapot kezelő ONYF és igazgatási szervei működési költségvetése fedezetének döntő részét, valamivel több, mint 93 %-át az Alapból átvett pénzeszközök, a további közel 7 %-át a saját működési bevételek adják. A működési költségvetésnek fedezetet kell nyújtania a nyugdíjak folyósításával, megállapításával, az ellenőrzéssel és az ágazat irányításával kapcsolatos alapvető tevékenységek kiadásaira.

3. Egészségbiztosítási Alap

A bevételek legnagyobb részét kitevő munkáltatói és biztosítottai egészségbiztosítási járulék előirányzatának kialakításakor hasonló módon járt el a tervezés, mint a Nyugdíjbiztosítási Alap esetében.

Továbbra is fontos bevételi elem a tételes egészségügyi hozzájárulás, ennek összege novemberig a 2004. évi mértékkel (3450 Ft/hó/fő) egyezik meg, viszont november 1-jétől 2250 Ft/fő/hó a fizetendő összeg. A százalékos egészségügyi hozzájárulásra vonatkozó szabályok változatlanok.

Az Alap bevételeinek viszonylag csekély hányadát adják a központi költségvetési hozzájárulások, ezek az alábbi jogcímen jelentkeznek:

- terhesség-megszakítással kapcsolatos költségvetési térítés,
- egészségügyi feladatok ellátásával kapcsolatos központi költségvetési hozzájárulás,
- a GYED kiadásainak a megtérítése (ez mivel ugyanekkora nagyságú kiadás megtérítésére szolgál nem változtatja az Alap költségvetési egyenlegét).

A munkáltatói táppénz-hozzájárulás előirányzat a 2005. évre tervezett táppénzkiadások figyelembevételével került meghatározásra.

A meghatározó nagyságrendű kiadási előirányzatok tervezésénél érvényesített legfontosabb szempontok a következők voltak

Az Alapból finanszírozott nyugellátások esetében ugyanúgy mint a többi nyugellátás körében, a 2004. évi várható kiadások képezik a bázist, az erre épülő növekmény a

2005. évi nyugdíjemelés (6,25 %), valamint a 13. havi nyugdíj további egy héttel történő emelésének, és az un. „automatizmusoknak” a hatását tükrözi.

A pénzügyi ellátások legnagyobb előirányzatát képviselő táppénzkiadások meghatározása a 2004. évi várható keresetnövekedés, valamint a 2005-re valószínűsített táppénzes arányszám alapján történt. A terhességi- és gyermekágyi segély esetében előirányzat kialakítása az elveszületések számára, valamint a segélyezés alapjául szolgáló várható keresetnövekedésre vonatkozó előrejelzés figyelembevételével történt.

A gyógyító-megelőző ellátások előirányzata lehetőséget teremt a közszférára vonatkozó béremelés végrehajtására. Ezentúl biztosítja a 2004-ben évközben már bevezetett új finanszírozási elemek és a befogadott többletkapacitások 2005. évi finanszírozásához szükséges fedezetet és lehetővé tesz néhány az ellátórendszer működésének színvonalát javító intézkedést.

A gyógyszer-támogatás jogcímcsoport három jogcímet tartalmaz; a gyógyszer-támogatás kiadásai jogcímen kívül elkülönítetten jelenik meg a speciális beszerzésű gyógyszerkiadás és a vénykezelési díj.

Az Alapot kezelő OEP és igazgatási szervei működési költségvetése fedezetének meghatározó hányada, mintegy 93 %-a az Alapból átvett pénzeszköz, a maradék hozzávetőleg 7 %-ot kitevő rész a saját bevételekből származik. A működési költségvetés az alapfeladatok ellátását biztosítja és néhány területen (közösségi jogszabályok által előírt EU-s egészségbiztosítási kártya bevezetése) lehetővé teszi a fejlesztéseket.

VI.

AZ ÁPV RT. TEVÉKENYSÉGE

Az ÁPV Rt. 2005. évi programja a privatizáció további gyors ütemű folytatására és lezárására épül.

A privatizációs bevétel zömében az állami tulajdonú részesedések értékesítéséből származik majd, az értékesíthető tárgyi eszközök állománya csökken.

A társaság a hozzárendelt vagyonába tartozó cégektől, azok 2004. évi eredményei alapján elvont osztalékokat, illetve egyes, kiemelkedően nyereséges cégektől a 2005. évi várható eredményük alapján elvont osztalékfelőleget a költségvetésnek befizeti. Az osztalék-bevételek volumene a folyamatos értékesítések miatt 2005-ben már nem éri el az idénre várható mértéket.

Az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonának 2005. évi kiadási előirányzatait a törvény melléklete tartalmazza, külön választva az Európai Unió statisztikai módszertana (ESA'95) szerinti, a kormányzati szektor hiányát érintő és nem érintő kiadásokat.

A privatizáció előkészítési költségeinek előirányzata 2005-ben a korábbi éveket meghaladó mértékű. Ennek részben az az oka, hogy e jogcím tartalmazza az ÁPV Rt. által 2004-ben kibocsátott kötvények kamatát is. Az ÁPV Rt. a Richter Rt. még állami

tulajdonban lévő részvénytársaságját (25 % + 1 szavazat) értékesítését valósította meg oly módon, hogy a kibocsátott kötvények lejáratakor (2009-ben) a kötvénytulajdonosok papírjaikat átcserelehetik Richter-részvényekre. A kamatokon felüli költségek az egyes 2005. évi értékesítések előkészítését szolgálják. Ezek összege a tervezett privatizációs bevételeknek kb. 2 százalékát teszik ki. A tapasztalatok szerint e költségek elérhetik a bevételeknek mintegy 3 százalékát is, ezért a törvény lehetővé teszi, hogy amennyiben a privatizáció hatékony lebonyolítása ezt indokolja, az ÁPV Rt. – a privatizációért felelős miniszter jóváhagyásával - az előkészítéshez szükséges költségek előirányzatát túllépheti.

A vagyongazdálkodás költségeinek nagyobb hányadát a Honvédelmi Minisztériumtól a korábbi években átvett, használhatatlan hadi anyagok és eszközök őrzésének és megsemmisítésének kiadásai teszik ki.

A veszteséges társaságok támogatására és reorganizációjára fordítható összeg jelentősen csökken az eddigiekhez képest. Ezen előirányzatok igénybevétele elsősorban a betervezett privatizációs tranzakciók sikertelensége esetén várható.

A társaság működési költségéhez való hozzájárulás előirányzatát a bér jellegű költségek nagyságrendje határozza meg. A társaság 2005. évi működési költségei nagyságrendileg a korábbi éveknek megfelelő mértékűek lesznek.

Továbbra is az ÁPV Rt. feladata marad a volt szovjet ingatlanokhoz kapcsolódó és a lezárt privatizációs ügyekből fennmaradt környezeti kárelhárítás, melyekre együttesen a cég a korábbiaknál magasabb összeget fordíthat.

Az ÁPV Rt. osztalék fizetési kötelezettsége a hozzárendelt vagyonba tartozó társaságoktól elvonni tervezett osztalékok mértékéhez igazodik. A törvényi előírás szerint a társaság minden osztalékbevétele köteles befizetni a költségvetésbe.

Az ESA-hiányt nem érintő kifizetések egy része a privatizációt előkészítő, illetve a nyereséges cégek fejlesztési lehetőségeire fordítható „befektetésekből”, reorganizációs célú kiadásokból adódik.

A vagyontárgyak vásárlása előirányzat egyrészt a korábbiakban – halasztott fizetéssel – az MFB Rt-től vásárolt vagyontárgyak vételárát, másrészt a megbízás alapján értékesített részesedések vételárának elszámolását tartalmazza.

A kárpótlási törvény előírásai szerint nem zárható ki a kárpótlási jegyek elfogadásának lehetősége, így – a még forgalomban lévő papírok becsült állományának figyelembe vételével – ezek bevonására is biztosít lehetőséget a költségvetési törvény.

A privatizációs tartalék funkciójának megfelelően a lezárt privatizációs ügyekből fennmaradt (pl. jótállás) és törvényen alapuló (pl. belterületi földek utáni járandóság) kötelezettségeket fedezi. 2004-től már a tartalék likviditása érdekében készpénzben kell biztosítani annak állományát.

A 2005-re tervezett tartalékfeltöltés mértéke jelentős mértékű, amely alapvetően már a 2006. utáni várható kifizetések fedezetét adja majd. A privatizációs folyamat lezárulásával a további években a tartalék feltöltése nem lesz lehetséges, így a jövő évi értékesítési bevételek egy része a korábbi privatizációkból származó – végső soron – az Államot terhelő kötelezettségek forrását biztosítja.

VII.

A kormányzati szektor adóssága és hiánya az európai unió módszertana szerint

1. Az uniós és az államháztartási elszámolások főbb módszertani eltérései

Az uniós statisztikai szabványok által definiált kormányzati szektor nagyobb szervezeti kört ölel át, mint az államháztartás. Mindazon szervezetek beletartoznak, amelyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat a kormányzati szervek végzik, és tevékenységük ellenértékében 50 %-nál kisebb arányt képvisel az árbevétel. A kormányzati szektor statisztikai fogalma szervezeti besoroláson alapul: valamely szervezet vagy beletartozik, vagy nem a kormányzati szektorba, ehhez legalább 3-5 éves tartós tendencia alapján kell megítélni az adott szervezet gazdasági magatartását. A 2005. évi költségvetési tervezés az 2000-2004. évi uniós adatközlésben számításba vett szervezetekkel számol (így a korábbiakhoz képest kibővül a médiatársaságokkal).

Az uniós módszertan (ESA'95 nemzetiszámla-rendszer) az államháztartási elszámolásokhoz képest – a szervezeti kör különbözőségén túl – eltér a számbavétel időpontját, értékét, az elszámolandó tranzakciók körét illetően is. Az alkalmazandó uniós módszertan,

- a nyújtott kölcsönöket és visszatérülésüket, a pénzügyi befektetéseket és kivonásukat (vagyis a részvény-műveleteket) figyelmen kívül hagyja;
- a pénzforgalmi helyett eredményszemléletű számbavételt kér, azaz a bevételeket és a kiadásokat abban az időszakban számolja el, amikor a gazdasági események megtörténnek (adófizetési kötelezettség keletkezik, jogosultság létrejön);
- a pénzforgalomban nem jelentkező egyes műveleteket el kell számolni kiadásként, így pl. a hiteltartozások állami átvállalását, állami követelések elengedését (pl. kölcsönnyújtásból származó követelések elengedése, visszerhes támogatás átalakítása végleges támogatássá), vagy bevételként (állami hiteltartozás elengedése a hitelező által), az általános számviteli előírásokhoz hasonlóan. Miután az államháztartási törvény a követelések elengedésének, illetve a tartozások átvállalásának elszámolását a költségvetési kiadásokon történő keresztülvezetéssel írja elő, ezek a tranzakciók az államháztartási pénzforgalmi adatokban is megjelennek, így külön korrekciót nem kell alkalmazni;
- a gazdasági folyamatokban meg kell különböztetni a két fél kölcsönös megállapodásán alapuló tranzakciókat, ezeket lehet csak a maastrichti hiánymutatóban elszámolni, a gazdasági partner nélküli eseményeket (pl. leltártöbblet, katasztrófa-veszteség), és az átértékelődés folyamatait (az ár-, árfolyam-változásokat) nem;
- a tranzakciókat, az eszközöket és kötelezettségeket piaci áron kell értékelni.

2. A kiemelt mutatószámok

Az Európai Unió jogrendje szerint a tagországoknak évente két alkalommal, március és szeptember elsejéig kell hivatalos jelentésben (Notifikáció) közölniük a két kiemelt

kormányzati mutatót: a kormányzati szektor adósságát és hiányát. A 2004. májusában készült Konvergencia Program 57,9 % GDP arányos adósság-, és 4,1 % GDP arányos hiánymutatóval számolt. A 2003-2004. évi gazdasági folyamatok és kormányzati intézkedések hatását is figyelembe vevő felülvizsgált program 2005. évre a következő célokat határozza meg:

MUTATÓ	2005	
	Md Ft	GDP %-a
Kormányzati szektor adóssága	13 045,4	58,6
Kormányzati szektor nettó hitelfelvétele (maastrichti hiánymutató)	1 046,7	4,7
Államháztartási pénzforgalmi deficit	1 033,1	4,6
Eltérés a két deficitmutató között	13,6	0,1

*a kerekítések miatt a GDP arányos mutatók nem pontosan a művelet eredményét adják.

Az *adósságmutató* értékét és viszonyszámát nemcsak az adósságállomány alakulása, számbavételének módja befolyásolja, hanem az is, hogy a kormányzati szektoron belüli szervezetek milyen nagyságrendben birtokolnak ezekből az adósságokból. A költségvetési/zárszámadási prezentáció a központi költségvetés könyvi értéken nyilvántartott, hitelviszonyból származó adósságáról ad számot. A maastrichti adósságmutató a statisztikai értelemben vett kormányzati szektor (az 1. pontban ismertetett szervezeti kör) konszolidált bruttó adósságát nominális értéken fejezi ki. A konszolidálás a kormányzati szektoron belüli adósságelemeket (pl. a helyi önkormányzatok tárcájában lévő állami értékpapírokat) kiszűri. A Túlzott Hiány Eljárás referenciaértékeként választott adósság egy bruttó szemléletű mutató, a különböző pénzügyi instrumentumokban fennálló kötelezettségek nem csökkenthetők (nem nettósíthatók) az azonos instrumentumokban fennálló követelésekkel (pl. a Magyar Állam Világbankkal szemben fennálló tartozása nem csökkenthető a továbbköleszőtt hányaddal). A névértéken (nominális értéken) számított adósság a visszaváltáskor ténylegesen fizetendő érték szerinti számbavételt jelenti. A derivatívák piaci termékek, névértékkel nem rendelkeznek, ezért nem részei az uniós adósságmutatónak. A magyar államháztartási számviteli szabályok szerint a diszkont-értékpapírokat kibocsátási áron tartják nyilván, így a kibocsátási és visszaváltási értékük különbözete az Államadósság Kezelő Központ Rt. által nyilvántartott értékpapír-adósságot növeli.

A *hiánymutató* és az államháztartási törvényben (Áht.) meghatározott deficitmutató tartalmi eltérése elsősorban a szervezeti kör különbözőségéből és az eredményszemléletű számbavételből adódik. Az Áht. előírásai szerint tartozásokat átvállalni, elengedni, visszatérítendő támogatást vissza nem térítendővé átalakítani a költségvetés útján, előírányzattal megtervezve lehet, ennek szigorú érvényesítésével ilyen tételek már nem okozhatnak eltérést a két mutató között.

Az államháztartáson kívüli szervezetek 2005. évi pozícióját tekintve:

- az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő (ÁPV) Rt. uniós mércével számolt egyenlege -38,1 milliárd forint,
- a non-profit szervezetek becsült egyenlege -11,5 milliárd forint,

míg a többi szervezet esetében az egyenleg nullszaldós lesz, mert a működésüket a központi költségvetésben előirányzott támogatás finanszírozza, ide tartoznak:

- a Nemzeti Autópálya (NA) Rt.;
- a mezőgazdasági szövetkezeti üzletrészek kezelésével megbízott Üzletrészhasznosító Rt.;
- az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) Rt.

Az államháztartás pénzforgalmi és a maastrichti hiányának eltérése

Kormányzati szektor hiányának elemei	2005	
	Md Ft	GDP %-a
Államháztartás pénzforgalmi hiánya	-1 033,1	-4,6
Korrekciók összesen	-13,6	-0,1
Kormányzati szektor nettó hitelfelvétele/kölcsönnyújtása (maastrichti hiánymutató)	-1 046,7	-4,7
Korrekciók részletezése:		
a) eredményszemléletű számbavétel miatt	-26,9	-0,1
adók és járulékok	42,5	0,2
kamatok	-69,4	-0,3
b) pénzügyi tranzakciók miatt	-6,4	0,0
kölsönműveletek	1,3	0,0
részeselek értékesítése (bevétel)	-10,5	0,0
részeselek gyarapodása (kiadás)	2,8	0,0
c) szervezeti kör eltérése miatt	-49,6	-0,3
ÁPV Rt. egyenlege	-38,1	-0,2
Non-profit szervezetek egyenlege	-11,5	-0,1
d) Egyéb korrekciók	69,3	0,3
Előlegfizetés	14,4	0,1
Egyéb elszámolás	-15,0	-0,1
Adósság-átvállalás	69,9	0,3

Az eredményszemléletű számbavételben az adók tételei a GDP 0,2 %-át kitevő összeggel javítják az államháztartási egyenlegét, míg a kamatok számbavétele ezt a GDP 0,3 %-át kitevő összeggel rontja. Az egyenleg nem javítják a privatizációs bevételek és a visszerhes támogatások visszatérülései, s nem rontják a költségvetés-politikai célú kölcsönnyújtások.

VIII.

A KÖZ- ÉS MAGÁNSZFÉRA ÚJSZERŰ EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁI („PUBLIC PRIVATE PARTNERSHIP”)

1. A jelenlegi főbb PPP-projektek

A „Public Private Partnership” (PPP), azaz a köz- és magánszféra partnersége az állam és a magánszféra olyan együttműködési formáját jelenti, amelyben a felek a közszolgáltatás nyújtásának felelősségét és kockázatát közösen viselik. A PPP-együttműködések keretében az állam a közszolgáltatások létrehozását a tradicionálisnál komplexebb módon bízta a magánszférára.

A legelőrehaladottabb fázisban a következő PPP-projektek találhatók:

Autópálya-építés

Szaktárca: Gazdasági és Közlekedési Minisztérium

Az M5-ös autópálya és az M6-os autópálya első szakaszának PPP-projekt keretében történő építése tartozik ide. A beruházások közös jellemzője, hogy a koncesszor bevételeit nem az úthasználóktól közvetlenül szedett díjbevételek jelentik, hanem az állam által a nyújtott szolgáltatásért havonta fizetendő rendelkezésre állási díjak, amelyekből az állam nem megfelelő teljesítés esetén levonásokat eszközöl. Az autópályák az országos matricás rendszer részei lesznek, a matricák eladásából származó bevétel az államot illeti.

a) M5-ös autópálya

Az M5-ös autópálya jelenlegi konstrukcióját az Országgyűlés a 90/2004. (IX. 23.) számú országgyűlési határozattal hagyta jóvá. A 1994-ben aláírt koncessziós szerződés módosítása révén az M5-ös autópálya 2004. március 12-étől az országos matricás rendszer része lett. Az Állami Autópálya Kezelő Rt. 39,48 %-os részesedést szerzett az AKA Rt.-ben. A koncessziós szerződés módosításának értelmében az M5-ös autópálya második szakaszát az AKA Rt. 2005. december 31-ig megépíti, valamint 2030-ig a teljes meglévő szakaszt üzemelteti.

b) M6-os autópálya

Az M6-os autópálya érdi tető–Dunaújváros közötti 58,6 km-es szakaszának PPP konstrukcióban történő megvalósításáról a 2336/2003. (XII.23.) számú Korm. határozat döntött. A koncessziós pályázati felhívás 2004. január 31-én jelent meg, a pályázat eredményhirdetése megtörtént. A szerződés részleteinek tárgyalása folyamatban van. Az autópálya-szakasz ideiglenes forgalomba helyezése a tervek szerint 2006 márciusában történik. A projekt teljes (az építés és üzemeltetés idejét is figyelembevevő) futamideje 22 év.

Börtönépítés

Szaktárca: Igazságügyi Minisztérium

A két, egyenként 700 elítélt fogvatartására alkalmas börtön PPP formában történő megépítéséről a 2126/2004. (V. 28.) számú Korm. határozat döntött. A koncepció szerint az épület megtervezésén és kivitelezésén túl a magántársaság üzemeltetné az infrastruktúrát, továbbá a futamidő végéig a fogvatartottak ellátásához kapcsolódó élelmezési, mosodai szolgáltatások ellátására és a munkáltatás biztosítására vállalna kötelezettséget. A fogvatartottak őrzése, szállítása, nevelése, egészségügyi ellátása, nyilvántartása, továbbá az intézet igazgatási feladatainak ellátása állami feladat maradna. Az állam a magántársaságtól megrendelendő szolgáltatásokért rendszeres rendelkezésre állási díjat fizet, ennek hiányát levonásokkal szankcionálja. Az épület tulajdonjoga a futamidő végén az államra száll. A projekt teljes futamideje 18 év.

Universitas program

Szaktárca: Oktatási Minisztérium

A Magyar Universitas Program infrastruktúra fejlesztési feladatainak magántőke bevonásával történő megvalósításáról a 2207/2004. (VIII. 27.) számú Kormányhatározat döntött. A program fő elemei: új diákotthoni férőhelyek létesítése; meglévő kollégiumi férőhelyek korszerűsítése, rekonstrukciója; új oktatási-kutatási infrastruktúra létrehozása, meglévő oktatási-kutatási infrastruktúra fejlesztése. Az egyes programok részletesebb bemutatását a fent említett Kormányhatározat melléklete tartalmazza. A projektek teljes futamideje jellemzően 20 év, összértékük (az üzemeltetést is magában foglalva) várhatóan meghaladja a 175 milliárd forintot.

2. Előkészítés alatt

A fent említetteken túl előkészítés, illetve kidolgozás alatt áll több PPP-projekt is elsősorban a következő területeken:

- eddig állami finanszírozásban épült autópályák további szakaszainak építése és az autópályák üzemeltetése;
- a Magyar Televízió Rt. új székházának építése és üzemeltetése;
- állami és önkormányzati tulajdonú sportcélú ingatlanfejlesztések (pl. tornatermek, uszodák, sportcsarnokok stb.);
- kulturális létesítmények építése, üzemeltetése, illetve épületek felújítása;
- kongresszusi központ építése.